

Upravništvo: Ljubljana, Puciničeva ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Ispravitelj: Ljubljana, Puciničeva ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.49, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglašje in Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTR

Izbaja vsak dan osen ponedeljka
Naročnina vsakega meseca Lir 18.—
za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puciničeva ulica št. 3, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Anche l'oasi di Siwa occupata

Nuove perdite nemiche nella regione di El Alamein — 16 velivoli nemici distrutti dalla caccia e dalla difesa contraerea

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 24 luglio 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 787:

Nella regione di El Alamein sono continuati vivaci combattimenti nel corso dei quali il nemico ha subito nuove perdite: il numero dei prigionieri è salito ad oltre 1000.

Nostri reparti fin dal giorno 20 corrente hanno raggiunto e occupato l'oasi di Siwa nel territorio occidentale egiziano.

Nella dura lotta del giorno 22, combattendo brillantemente a fianco di unità del corpo tedesco Africa, si è distinto il terzo battaglione del 61° Reggimento Fanteria »Trento«. Nelle azioni dei giorni scorsi si è particolarmente segnalato alla testa del suo 65° Reggimento di Fanteria »Trieste« il colonnello Gerardo Valarini.

L'attività dell'arma aerea è stata ieri

Tudi zelenica Siwa zavzeta

Nove sovražne izgube na področju pri El Alameinu — 16 sovražnih letal uničenih od lovcev in protiletalske obrambe

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 24. julija naslednje 787. vojno poročilo:

Na področju pri El Alameinu so se nadaljevale živahne borbe, v katerih je sovražnik utrpel nove izgube. Število ujetnikov se je zvišalo na 1000.

Naši oddelki so že 20. t. m. dosegli in zasedli zelenico Siwa na zapadnem egiptskem ozemlju.

V hudi borbi 22. t. m. se je ob strani jedinice nemškega afriškega zbora odlikoval 3. bataljon 61. pehotnega polka »Trento« v akcijah preteklih dni pa na čelu svojega 65. pehotnega polka »Trieste« polkovnik Gerardo Valarini.

Delovanje letalstva je bilo večerj precejšnje in je prišlo do pogostih spopadov med nasprotnimi formacijami lovcev. Nemški letalci so sestrelili 3 letala tipa »Spitfire« in 3 letala tipa »Curtiss«.

Sovražnik, ki je brez uspeha poskušal več motilnih napadov na nekatera središča v našem zaledju, je izgubil v zraku nad Bengazijem 6 letal, in sicer so 2 sestrelili naši lovci, 2 protiletalske baterije posadke, 2 pa sta treščili na tla, zadeti od topništva nemških edinic. Nekateri izmed posadk, ki so se rešile s padali, so bile ujete.

Eno naše letalo se ni vrnilo na oporišče.

Nad Malto so se z uspehom nadaljevale operacije bombnikov osl. Nemški lovci so uničili 4 britanska letala, naši lovci pa 2 letala.

Uspešni protinapadi

osovinskih sil

Operacijsko področje, 24. jul. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Prihajajo nadaljevalne podrobne vesti o večerjšnji sovražni akciji, ki je v nekatere trenutkih dosegla značaj izredne silovitosti. Akcija se je začela v sredo zvečer v luninem svitu. Sovražnik je nepricakovano začel napadati našo bojno razvrstitev. Njegovi napadi naših čet na straži niso presenetili in tako smo zajeli cele skupine Novozelandske, ki prej v borbah še niso bili angažirani. V četrtek zjutraj pa se je šele začela z vsi silovitostjo prava akcija. Več sto novozelandskih in indijskih ujetnikov ter več desetih razbitih tankov je prestavljalo bilanco sovražne pobude v enem samem odseku. Popoldne je bila naša obrambna črta še vedno nedotaknjena, med tem ko so bile naše čete že v protinapadu.

Šest mesecev podmorniške vojne

467 ladij z 2.917.600 tonami potopljenih

Berlin, 24. jul. s. V tukajšnjih krogih poudarjajo, da poteka danes 6 mesecev, odkar je nemško uradno vojno poročilo prvič omenilo zmagovito delovanje nemških podmornic v ameriških vodah. V bližini vzhodne ameriške obale je bilo 24. januarja, kakor je navedlo uradno vojno poročilo tega dne, potopljenih 18 sovražnih trgovskih ladij v skupni tonaži 125.000 ton. Od tega trenutka dalje so se uspehi nemških podmornic, ki so se jim pridružile še italijanske podmornice, naraščali od dne do dne.

V tukajšnjih krogih uporabljajo to priliko, da ponovno opozore na izredno živahno delovanje nemškega podmorniškega orožja na raznih morjih sveta. Skupen pregled obsega potopitev, ki so jih v teh 6 mesecih izvršile samo nemške podmornice, nam dovoljuje jasno sliko o veličini doseženih uspehov na eni in izgub anglosaškega trgovskega brodograd v istem razdobju na drugi strani. V ameriških in drugih morjih so nemške podmornice od 24. januarja tega leta potopile 516 trgovskih ladij v skupni tonaži 3.843.200 ton in sicer 467 ladij z 2.917.600 tonami samo v ameriških vodah. Čeprav ni mogoče v tem pogledu postaviti točne ločitve, da je večina teh ladij plula pod ameriško zastavo. Samo petrolejsko brodograd Anglije in Amerike je v tem času izgubilo 163 ladij s 1.325.500 tonami, kar pomeni izgubo najmanj 2,5 milijona ton petroleja. Ako se tem mogočnim številkam dodajo še podatki o potopitvah, ki so jih izvršile italijanske in japonske podmornice, se lahko prepričamo, kolikšna moč naših črtnih predstavlja pod-

relevantne e frequent scontri si sono svolti tra le opposte formazioni da caccia. Tre »Spitfire« e tre »Curtiss« venivano abbattuti dagli aviatori tedeschi.

Il nemico che ha tentato senza successo attacchi di disturbo su taluni centri delle nostre retrovie ha perduto sei apparecchi nel cielo di Bengasi, due ad opera dei nostri cacciatori, due dalle batterie contraeree della piazza, due precipitavano inoltre al suolo colpiti dalle artiglierie di unità germaniche. Alcuni degli equipaggi lanciatisi col paracadute sono stati catturati.

Un nostro aereo non ha fatto ritorno alla base.

Su Malta le operazioni dei bombardieri dell'Asse sono state proseguite con successo; quattro velivoli britannici venivano distrutti dalla caccia tedesca, due dalla nostra.

V nekem drugem odseku so se Avstranci še pred zoro poslužili umetne megle in prešli v nepricakovan napad na naše postojanke, toda naše čete so jih prisilile k umiku in k opustitvi nadaljnjih napadov. Tudi v tem odseku je sovražnik izgubil več tankov in pustil v naših rokah več sto ujetnikov ne da bi dosegel kak uspeh. V splošnem se je torej zaključil dan, v katerem je nasprotnik pokazal agresivne namene, odločno v našo korist, kar zopet enkrat dokazuje visokega duha naših čet.

Stockholm, 24. jul. d. Kakor javljajo londonski dopisniki švedskih listov, so vesti britanskih poročevalcev z egiptske fronte zelo rezervirane in ne kažejo posebnega optimizma glede napadov, ki so jih britanske čete pričele v sredo proti osovinskim postojankam. Poročila britanskih dopisnikov se vsa strinjajo v tem, da so napadi britanskih sil naleteli na izredno močan odpor. Dopisnik agencije »Exchange Telegraph« pravi, da so italijanske in nemške sile takoj po angleških napadih že v popoldanskih urah v sredo prešle v močne protinapade z velikimi tankovskimi oddelki.

Učinkoviti napadi

namškega letalstva

Berlin, 24. jul. d. O učinkovitem sodelovanju nemškega letalstva pri odbijanju sovražnikovih napadov na egiptskem bojišču so s pristojne nemške vojaške strani večerj objavili da so nemška bojna in strogoglavna letala obsula zbirališča sovražnikovih čet s pravo točo letalskih bomb. Nemška letala so z velikim učinkom napadala zbirališča britanskih tankov in motornih vozil, ki jih je sovražnik zbral na puščavskih točkah El Reizeher in Ruvelsat. Dobro merjene bombe nemških strogoglavnih bombnikov so treskale sredi britanskih koncentracijskih točk in zanelle med sovražnikovimi vojnimi sredstvi mnogo požarov. S silovitimi eksplozijami so bila pograna v zrak sovražni kova skladišča goriva in municije. Mnogoštevilni tanki in tovorni avtomobili so bili razbiti od direktnih bombnih zadetkov. Nemška letala so zračni prostor nad vojnim področjem po ogorčenih letalskih borbah očistila britanskih letal. V spopadih v zraku je bilo sestreljenih 6 britanskih letal. Kakor poudarjajo na pristojnem nemškem vojaškem mestu je te uspešne defenzivne letalske operacije nad egiptskim bojiščem vodil osebno maršal general Erwin Rommel.

morniško orožje sil trojnega pakta za zmagovito vodstvo te vojne, ki se bore na vseh morjih sveta z enako intenzivnostjo.

O priliki prvega polletja delovanja nemških podmornic v ameriških vodah je vrhovni poveljnik nemškega vojnega brodogradja admiral Raeder poslal admiralu Bonetti, poveljniku nemškega podmorniškega orožja, navdušeno pohvalno brzojavko.

Rim, 24. jul. s. Britanski viceadmiral Diffen je izjavil v Londonu, da so severnoameriške pomorske sile podpirale britanske domače brodogradje v severnih atlantskih vodah z bojnimi laljami in križarkami že 6 mesecev pred vstopom Amerike v vojno.

Ineni in Saradzoglu na inspeksijskem potovanju

Ankara, 24. julija d. Turški državni predsednik Ineni, ki je skupaj z min. predsednikom Saradzoglu na inspeksijskem potovanju v centralnem delu Anatolije, je večerj dospel v mesto Konia. Po kratkem postanku sta turška državnika nadaljevala pot proti Eregiju.

Rumunsko-turška trgovinska pogajanja

Ankara, 24. julija s. V Ankari se mudi rumunska trgovska delegacija, ki vodi pogajanja za sklenitev novega trgovinskega sporazuma s Turčijo.

Obnovite naročnino!

Nemške čete zavzele Rostov

Sovražnikov odpor v loku Dona zlomljen — Sovjetski protinapadi severnozapadno od Voroneža razbiti

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. julija Nemško vrhovno poveljništvo objavlja naslednje vonjo poročilo:

Kakor je bilo objavljeno že v posebnem poročilu, so nemške čete, oddelki oborožene SS in slovaški oddelki, odlično podpirani po letalstvu, prebile močne in globoko utrjene postojanke pred Rostovom na vsej fronti in po hudi borbi v naskoku zavzele to mesto, važno kot prometno in industrijsko središče. Čiščenje mesta ostankov sovražnika je v teku.

V velikem loku Dona so pehotne divizije in brzi oddelki zlomile sovražni odpor. Pri tem je bilo uničenih 69 tankov in 29 topov. Severnozapadno od Voroneža so bili močnejši sovražni napadi s protinapadi razbiti. Letalstvo je uspešno poseglo v borbo in prizadelo sovražniku hude izgube.

Na fronti pri Volhovu in pred Petrogradom so bili ponovni sovražni napadi zavrnjeni. Zbirališča sovražnih čet so bila razgnana s topniškim ognjem.

Na Severnem ledenem morju je letalstvo z velikim uspehom bombardiralo oporišča podmornic in sovražne luke.

Sovjetsko letalstvo je izgubilo večerj 83 letal. Sedem lastnih letal pogrešamo.

V Egiptu trajajo hude borbe na položaju pri El Alameinu dalje. Italijanske čete so zasedle zelenico Siwa. Nemško in italijansko letalstvo je ponovno s posebnim uspehom poseglo v borbo. 18 sovražnikovih letal je bilo sestreljenih v letalskih bitkah nad puščavo, od topništva in pri napadih na Malto.

V borbi proti Angliji je doseglo letalstvo pri dnevnih in nočnih napadih bombne zadetke na letalskih industrijah, letališčih in drugih vojaško važnih napravah v srednji in vzhodni Angliji. Na obali zasedenega ozemlja je izgubilo sovražno letalstvo 9 letal.

Pri angleških dnevnih motilnih napadih na kraje v zapadni Nemčiji in pri nočnem napadu je imelo civilno prebivalstvo zlasti v Duisburgu izgube. Nastali so požari in porušena so bila predvsem javna poslopja in hiše v stanovanjskih okrajih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 6 izmed napadajočih letal.

Nekaj sovjetskih letal je napravilo brezuspešne motilne polete nad ozemljem Vzhodne Prusije. Pri tem je bilo eno sovjetsko letalo sestreljeno.

S finskega bojišča

Helsinki, 24. jul. s. Pretekli dni so bili srditi boji v zapadnem delu Karelske ožine v bližini neke finske postojanke, ki so jo sovjetske čete večkrat zasedle in zopet izgubile. Sovjetske čete so pri tem napadale z močnejšimi silami, vendar pa so Finci postojanko dokončno zopet osvojili. Sovjetske čete so utrpeli pri tem večje izgube.

V vzhodnem delu bojišča ob ožini Aunus so finski oddelki zasedli kraj, ki so ga sovjetske čete že spremenile v zelo utrjeno postojanko.

Finske obalne baterije so s silovitim ognjem obstreljevale sovjetsko pomorsko formacijo in s polnim zadetkom zadele eno izmed sovražnih edinic.

Boji pri Murmansk

Berlin, 24. jul. s. Na bojišču arktičnega morja so bili naperjeni napadi nemških letalskih skupin predvsem proti železniškim napravam Murmanka. Železniška postaja Taibola, južno od Murmanka, je bila bombardirana z bombami velikega kalibra, pri čemer so bile na več točkah uničene tračnice. Istočasno je bilo napadeno boljševiško letališče severnozahodno od mesta, kjer so izbruhnili veliki požari v letalskih lopah, ki so zajeli tudi letala na tleh. V Finskem zalivu so nemška bojna letala napadla in poškodovala z bombami srednjega kalibra sovjetsko ednico. Pri ponovnem letalskem napadu je bila poškodovana še neka druga ednica, ki je prvi prišla na pomoč.

Sovjetski umik

vzhodno od Novočerkaska

Ankara, 24. jul. d. V četrtek pomeči objavljeno poročilo sovjetskega vrhovnega vojnega poveljništva javlja o nadaljnjem umiku sovjetskih čet na prostoru vzhodno od Novočerkaska v oddaljenosti 35 km severnozahodno od Rostova. V nočnem sovjetskem poročilu se razen tega prvičkrat omenja področje Rostova, kjer se po sovjetskem poročilu razvijajo ogorčene borbe.

Osvojitev doneških

premogovnikov

Berlin, 24. jul. d. V vzhodnem delu Doneške kotline so nemške in zavezniške čete osvojile po ogorčenih borbah več nadaljnjih manjših industrijskih mest, ki so jih sovjetske čete trdovratno branile. Med mesti ki so jih v naglem pohodu zasedle nemške in zavezniške čete, je tudi mesto Krasnij Lug skupaj z večjim številom drugih manjših industrijskih krajev, raztresenih med mnogoštevilnimi premogovnimi revirji. Krasnij Lug je bil ustanovljen šele v največjem času in šteje približno 50.000 prebivalcev. To mesto, ki spada v sestav razsežnega premogovnega področja, v kafeinem so pridobivali premog posebno dobre kakovosti, so zasedle italijanske čete. Okrog mesta Krasnega Luga kakor tudi v okolici mesta Sterovka in drugih manjših rudarskih naseljih vzdolž železniške proge Rostov-Harkov so kopali visoko kvalitetni

antracit. Na osvojenem področju so nadalje velike kemične tovarne »Petrovske«, kjer so izdelovali črni smodnik, nitroglicerini in vsakovrstna druga eksplozivna sredstva. Nadalje je tu velika kalorična električna centrala s kapaciteto 200.000 kilovatov, ki je oskrbovala z energijo okolišne premogovnike in industrijo. Na osvojenem področju je tudi večje število tovarnih kovinskih izdelkov. Z osvojitvijo premogovnega področja okrog mesta Krasnij Lug so Sovjeti izgubili svoje poslednje premogovnike v Doneški kotlini. Nedvomno je, da bo imelo to zelo obširne posledice za zmogljivost sovjetske vojne industrije.

Delež italijanskih letalcev

Berlin, 24. jul. s. Göringovo glasilo »Nationalzeitung« piše o dragocenem doprinosu letalstva prijateljskih držav v skupni borbi na vzhodnem bojišču in v zvezi s tem izkazuje posebno čast delu italijanskih pilotov. Čeprav še ni nastopil trenutek, ko bi bilo mogoče govoriti o podvighih vsakega posameznega zavezniškega letalca, piše omenjeni list, lahko vendarle trdimo, da so se italijanski lovci »Macchi«, bojna letala »Savoia« in izvidniška letala »Romeo« odlično izkazala v svojih akcijah. Zlasti v borbi za prehod preko reke Dnjestra in ob priliki napredovanja italijanskih divizij, ki so letos operirale v Doneški kotli-

ni, so se italijanski lovci »Macchi« borili z izredno hrabrostjo in najboljšim uspehom, čeprav so bili po številu šibkejši kakor sovražnik. Pretekla zima je italijansko letalstvo postavila pred odlično izkušnjo tako glede pilotov, kakor glede letal, ki so bila zgrajena za druga podnebja, a te preizkušnje so italijanski letalci in italijanska letala odlično prestala.

Turški tisk o položaju na vzhodu

Carigrad, 24. jul. s. Pozornost turških listov in političnih krogov je obrnjena predvsem na velike bitke na vzhodnem bojišču. List »Tašviri Efkar« piše, da razsežnost ruskega ozemlja sicer ne dovoljuje nagle zaključitve bitke, kakor je bil primer v Franciji, da pa kljub temu motorizirana sredstva lahko naglo prekoračijo razdaljo. List nadalje opozarja na dejstvo, da so nemške in zavezniške oborožene sile v svojem zmagovitem pohodu zasedle večji del industrijskega področja Sovjetske zveze. List »Tan« pa omenja svoječasne trditve ruske propagande, po katerih bi Nemčija po hudi pretekli zimi in ruski zimski ofenzivi ne mogla več vzdržati svoje borbe na vzhodnem bojišču, med tem ko se je v resnici izkazalo, da so Nemci na njeni zavezniški še vedno zelo močni.

Boljševiki zahtevajo nujno pomoč

ki pa je Anglija in Amerika ne moreta dati

Rim, 24. jul. s. Kakor se doznava iz Washingtona, je večerj sovjetski veleposlanik Litvinov obiskal Roosevelta. Britanski listi tega sestanka med Rooseveltom in Litvinovom ne komentirajo, razen nekaterih listov, kakor n. pr. »Daily Express«, ki doznavajo, da je sovjetski veleposlanik v tako temnih barvah prikazal ruski položaj, da se zdi, da se zavezniški nahajajo pred svojo največjo krizo po Dunkerquu. Litvinov je pripomnil, da bi splošni položaj zaveznikov v primeru popolnega poraza ruske vojske ne bil enak onemu po zlomu Francije, temveč hujši, češ, da bi potem za Anglijo in Zedinjene države ne bilo več nobenega upanja v zmago.

Stockholm, 24. jul. d. Londonski dopisniki švedskih listov javljajo, da se tako v Angliji kakor tudi v Zedinjenih državah v nezmanjšnem obsegu nadaljuje prepirl, ali naj se postavi v Evropi druga fronta ali ne. Po vseh dolgotrajnih razpravah o tem vprašanju ni doslej niti najmanjših znakov, po katerih bi bilo mogoče sklepati, za kaj se London in Washington nameravata odločiti in ali bo sploh do kake odločitve v doglednem času prišlo.

Dopisnik lista »Svenska Dagbladet« javlja, da se principielno že sedaj lahko trdi, da je želja obeh anglosaških zaveznikov brez dvoma čakati z drugo fronto, če se bo le dalo, najmanj do prihodnje pomladi, ker bi po mnenju vojaških ekspertov Anglija in Amerika šele tedaj morda lahko uveljavili svojo »pomoč«. Na drugi strani pa je potreba po okrepitvi ogorčene fronte v Sovjetski zvezi in tudi v Egiptu tolikšna, da utegne morda že prej sprožiti kake operacije v zapadni Evropi. Razen navedenih preudarkov zgolj vojaškega značaja, — nadaljuje dopisnik švedskega lista, — pa so tu še načelna stališča, ki jih skušata upoštevati anglosaški državni skupaj s svojimi vojaškimi svetovalci, ker jih pač ni mogoče kratkoma prezreti. Tu so v prvi vrsti demarše sovjetskih poslanikov v Washingtonu in Londonu, ki si jih anglosaška zavezništva ne upata prezreti, in predvsem spada v to vrsto tudi od vseh angleških dopisnikov v Moskvi podprtana bojazen, da bo prišlo do popolnega zloma sovjetske fronte, ako bo v sovjetski javnosti prodrla prepričanje, da letos še ne bo nikake druge fronte. Tako javlja moskovski dopisnik »Timesa«, da v Moskvi skorajšnjo vzpostavitev druge fronte smatrajo za aksiom in debata o tej fronti, ki se zadnji čas vodi

po angleškem časopisju in v angleški javnosti, je že sedaj imela v Moskvi »zelo nesrečne posledice«.

Iz vse debate za drugo fronto in »proti njej pa se posebno jasno vidi naraščajoči nemir, s katerim v Londonu in Washingtonu spremljajo katastrofalni razvoj sovjetskega vojaškega položaja ob Donu. Bojazen za usodo Stalingrada vzmirljivo narašča in tudi v možnost daljše obrambe Rostova angleški vojaški komentatorji ne verjamejo več. Nadalje podčrtavajo vojaški eksperti v Londonu nevarnost obkolitve preostalih sovjetskih sil ob spodnjem Donu, ako bi se nemške sile izkrcale še na kavkaškem področju. Vojaški eksperti zlasti opozarjajo na okoliščino, da pošilja nemško vojno poveljništvo v borbo zmerom nove rezerve, ne da bi pri tem, — kakor ugotavlja politični sodrnik »Timesa«, — kakorkoli oslabilo svoje milijonske armade na zapadu.

Nadalje igra v londonskih in washingtonskih razmotiranjih o drugi fronti veliko vlogo tudi možnost japonske ofenzive proti sibirskemu ozemlju, kjer so bile po ameriških informacijah japonske čete zadnje tedne znatno ojačene, dočim je istočasno sovjetsko poveljništvo od tamkaj odtegnilo 8 do 12 divizij na zapad ter si s tem oslabilo položaj na Daljnem vzhodu, kjer so Japonci sedaj vojaško v premoči tako v četah kakor tudi v vojnem materialu.

Dodatnega neugodnega sunka so bili poborniki druge fronte v Londonu deležni večerj, ko je vlada v spodnji zbornici kratkoma odklonila razpravo o drugi fronti in sicer celo na neki tajni seji. Predlog za tako debato v spodnji zbornici je večerj postavil delavski poslanik Bevin o priliki napovedi siru Staffordu Crippsa, da bo imel parlament v avgustu kratke letne počitnice. Poslanec Bevin je v svojem predlogu opozoril, da bi bilo treba angleško javnost glede druge fronte na kakšen način pomiriti, ker se vse češče ponavljajo demonstracije in se vedno bolj širi propaganda v tisku. Dejal je, da je delavstvo v vsej Angliji zaradi tega zelo razburjeno. Na to opozorilo je Cripps izjavil, da tega, kar bi želela utegniti imeti v načrtu, ne bi mogla razkriti niti na tajni seji spodnje zbornice. Cripps je še pripomnil, da se v vprašanjih, ki so tako življenjskega pomena, 600 članom spodnje zbornice ne morejo zaupati nobene tajnosti.

Letalski boji na zapadu

Nemška letala nad srednjo Anglijo — Odbiti angleški letalski napadi na zasedeno Francijo

Berlin, 24. jul. d. Skupine nemških bojnih letal so v noči od četrta na petek z rušilnimi in zažigalnimi bombami napadle rusko važne naprave v osrednjem delu Anglije. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so bili napali zelo učinkoviti in so letalci opazovali izbruh obsežnih požarov na napadenih ciljih.

Berlin, 24. jul. d. Večerj podnevi je britansko lovsko letalstvo skušalo preleteti zapadne zasedene pokrajine Francije. Ob tej priliki je bilo sestreljenih 7 britanskih letal tipa »Spitfire«. Kakor javljajo s pristojne nemške vojaške strani, so bila napadajoča letala pod neprestanim pritiskom nemških lovskih letal, da v svojih nizko izvedenih poletih niso mogla s svojim strelnim orožjem povzročiti več kot samo neznatno škodo na vojaških napravah ob obali. Dve sovražnikovi letali tipa »Spitfire«, ki sta v nizkem poletu na prostoru pri Boulognu napadli postojanko nemškega protiletalskega topništva, sta zašli v ogenj lahkih protiletalskih topov. Eno letalo je zadelo več izstrelkov in se je goreče zrušilo v morje. Po alarmnem startu so se nemška lovška letala po 16. uri spustila v borbo z britanskim lovsko skupino, ki je prodrla pri Lannionu in Corayu. Sovražnikova letalska skupina je bila razpršena. Nemška letala so nato posamezna britanska letala, ki so se okrenila proti

severozapadu, zasledovala še daleč preko morja in so se zapletla z njimi v ogorčene borbe v pičli višini 50 m. V teku četrte ure je bilo 5 britanskih lovskih letal tipa »Whirlwind-Spitfire« zbitih v morje. Nadaljnje lovsko letalstvo je po direktnem zadetku izgubilo ravnotežje in v plamenih treščilo na morsko gladino. Vsa nemška lovška letala so se vrnila na svoja oporišča.

Berlin, 24. jul. d. V noči na petek so posamezni britanski bombniki napadli industrijsko področje v Porenju in Westfaliji, kjer so na nekaterih mestih metali rušilne in zažigalne bombe. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta v Berlinu, je bila povzročena škoda, kolikor kažejo doslej zbrani podatki, malenkostna. Dva izmed napadajočih britanskih bombnikov sta bila sestreljena. Na drugi strani so preteklo noč sovjetska letala izvršila vzmirljive napade nad obalnim področjem Vzhodne Prusije. O škodi, ki je pri tem morda nastala, doslej še ni nikakih poročil.

Predsednik iraške vlade v Rimu

Rim, 23. julija s. Včeraj se je vrnil iz Nemčije predsednik iraške vlade El Kallani.

Rooseveltove spekulacije v nemški luči

Ameriško izkoriščanje zavezniških zadreg

Berlin, 24. jul. V sredo je bilo v New Yorku ogromno zborovanje, na katerem so kot uradni govorniki nastopili admiral Leahy, newyorški župan La Guardia, senator Peter in druge osebnosti. Namen tega velikega zborovanja je bil, da se v posebni resoluciji ponovno poudari nujna potreba takojšnje ustvaritve drugega bojišča. Po tem sklepu lahko sklepamo, da je bil Litvinov v duhu navoz, z njim pa tudi Stalin, ki že več dni pošilja poslanice šefu Bele hiše. Dasi je treba za takšno odločitev, o kateri je lahko pristojen samo medzavezniški vojni svet, zateči k narodu, pred katerim nastopijo kot govorniki nekateri njegovi zakoniti predstavniki, se lahko prvi hip zdi nekoliko čudno, zlasti navidezno, ki ne poznajo tajnih virov demokracije. Na srečo, pripominjajo v tukajšnjih političnih krogih, pa tudi razne izjave listov ali poslušajo radio ter končno razumejo mnoge stvari, kakor n. pr. to, da je treba newyorško zborovanje spraviti v zvezo z vedno bolj katastrofalnim razvojem vojaškega položaja v Rusiji, nekoliko pa tudi z izdano tajnostjo, po kateri naj bi Roosevelt bil imenovan za vrhovnega poveljnika oboroženih sil vseh zavezniških narodov, vstevši Sovjetsko zvezo. Na to poslednjo mahinacijo so v Berlinu že primerno odgovorili, ko je zastopnik zunanje ministrstva dejal, da bi bili v Berlinu Rooseveltovega imenovanja za vrhovnega poveljnika zavezniških oboroženih sil samo veselji.

K temu vprašanju se oglašata tudi Himmelerjevo glasilo »Schwarzes Korps«, ki piše med drugim, da povsem zadostuje, ako Roosevelt še nadalje drži v svojih rokah vojno funkcijo predsednika upravnega sveta in delegiranega svetnika ene anonimne družbe, ki predstavlja anglosaško-boljševiško koalicijo, v kateri imajo, kakor znano, Zedinjene države večino akcijske. Delničarji, ki se imenujejo tudi zavezniški narodi, razen Churchill in Stalina, nimajo nobene besede v zboru, med tem ko se morata tudi Churchill in Stalin zadovoljevati samo s kakšno skromno dividendo, čeprav v zameno za veliko število akcijskih obilic v blaginji Bele hiše, kjer strokovnjaki v konkurnih zadevah proučujejo najboljši način za naglo izkoriščanje sleherne konjunkturalne glade na usodo, ki čaka to družbo.

Seveda se hoče pri tem zbuditi vtis, kakor da je vse v dobrih rokah, da so izglede zasluga čim najboljše, predvsem pa, da bo tudi najmlajši delničar z obrestmi poplačan za zaupanje v program, ki so ga izpovedali voditelji. Sovražni koaliciji pod vodstvom Roosevelta pa stoji nasproti blok malih in močnih narodov nemaničev, ki si z orožjem v roki hočejo izboljšati mesto pod soncem in ki ustvarjajo pogoje za pravično razdelitev zemeljskih dobrin ter s tem za trajni politični in gospodarski red. Trojni pakt ni anonimna družba, kakor ni anonimna družba tudi os. Vsač član te močne zveze, ki združuje narode nemaniče, vstopivši v borbo za obrambo svojih življenjskih pravic proti skupnemu sovražniku, se v primerni meri udeležuje žrtve, ki jih je treba doprinesiti, kakor je tudi udeležen pri koristih bodoče neizogibne zmage. To pa pomeni, da med Italijo, Nemčijo in Japonsko ni nobenih interesnih nasprotij, kajti njihovo geslo je: Eden za vse in vsi za enega. Zato, nadaljuje Himmelerjevo glasilo, nam ni treba proglašati, da smo storili to ali ono za ali ona tega zaveznika, kakor ni to treba naglašati Italiji ali Japonski. Italija nikdar ne trdi, da nas je krepko podprla s svojimi divizijami na vzhodu, kakor nam niti v sanjah ne pride na misel, da bi trdili, da vodimo v Afriki vojno za italijanski račun. Italijani in Nemci se povsod bore drugi poleg drugih proti skupnemu sovražniku in z najbolj učinkovitimi sredstvi. Da je sicer vojna med Nemčijo večja kakor Italiji, je razumljivo, toda v zvezi s tem je treba še enkrat opozoriti, da je Italija, preden se je postavila na našo stran, zmagovalno dovršila svojo abesinsko vojno, med tem ko je nemška premoč v pogledu vojne sile predvsem odvisna od večjega števila rok in večjih industrijskih virov. Navzlic temu ni Nemčija niti za hip mislila izvajati kakšne hegemonije nad Italijo in prav to je bistveni čimtelj resničnega zavezništva. Nihče v Berlinu ali Rimu ne misli na izkoriščanje določenih položajev v lastne sebične namene. Vedno se je delalo in se dela v popolni lojalnosti, brez predsodkov, brez prikritih namenov, med tem ko se v sovražnem plutokratskem taboru uveljavljajo prav ti čimtelji, saj tam drug drugemu ne zaupa Isto lahko rečemo tudi o madžarskih, rumunskih, slovaških, finskih, španskih in flamskih borcih, ki jih vse veže skupni evropski ideal. Vsi ti vojaki se hrabro bore drugi poleg drugega za veliko stvar, za bodočo zapadno civilizacijo.

Kakor smo omenili na začetku, pošilja Stalin dan za dnem pozive predsedniku Zedinjenih držav, od katerega očitno pričakuje kako večjo učinkovito posredno ali neposredno korist, toda istočasno izvaja pritisk tudi na Churchilla v nadi, da bi interveniral zanj pri prijatelju onkraj Oceana, ki naj bi mu prikazal resnost položaja, pa zaradi tega nujno potrebo učinkovite pomoči. Kakor poroča dopisnik agencije DNB iz Stockholma, je Majski samo v sredo trikrat po vrsti obiskal Downing Street in se trikrat razgovarjal s Churchillom, od katerega je končno dobil nekaj zagotovil. Za začetek bo lord Beaverbrook imenoval za vojnega ministra s posebno nalogo, da organizira in pripravi drugo bojišče v sporazumu in s sodelovanjem ameriškega tovariša. Ameriški vojni minister pa za sedaj ne bo prišel v Anglijo, ker je namestu njega prišel njegov zastopnik, bivši veleposlanik pri Kviri-nalu Phillips. Iz tega lahko posnemamo, pripominja dopisnik agencije, da nastopajo za upokojene diplomate Bele hiše zlati časi. Znano je, da je bil bivši ameriški poslanik v Vichyju admiral Leahy imenovan za šefa generalnega štaba Roosevelta, čigar naloga pa ne bo posebno težka. Po vesteh iz Washingtona bo on samo proučeval vojaška poročila z raznih bojišč in poročal o tem Rooseveltu, tako n. pr. o hektatombah zavezniških oboroženih sil v poskusih za ustvaritev in ohranitev drugega bojišča v Evropi. (Piccolo.)

Porast preskrbe osi s surovinami

Berlin, 24. julija s. Sile osi, ki so pred to vojno bile udeležene na dobrinah zemlje, namreč na surovinah, komaj s 5 odstotki, so danes na njih udeležene že s 33 odstotki. Ta ugotovitev, piše berlinski list »Börsen-zeitung«, ne izhaja iz italijanskih ali nemških računov, temveč jo je zabeležila ameriška revija »Engineering and Mining Journal«. Zlasti zanimivo so se naslednje ugotovitve te revije: Pred vojno sta v veliki osi nadzirali komaj 6% svetovne proizvodnje železa, 1% proizvodnje petroleja, 27% proizvodnje premoga in komaj pol odstotka proizvodnje baksa in magnezija. Ti odstotki so se sedaj povzpeli na 46, odnosno 7, odnosno 53, odnosno 49 odstotkov. Ko bo prodiranje nemških, italijanskih in zavezniških čel v Rusiji doseglo vse določene cilje, se bo po pisanju ameriške revije dvignila udeležba v veliki osi pri proizvodnji petroleja in magnezija na 22, odnosno na 67 odstotkov svetovne proizvodnje. Glede Japonske je treba pripomniti, da so odstotki njene udeležbe pri proizvodnji nekaterih surovin še mnogo višji. Dejstvo je, da ima danes Japonska v pogledu nekaterih surovin že absolutni monopol.

Indija v borbi za svojo neodvisnost

Pred odločilnimi sklepi vseindijskega kongresa

Tokio, 24. jul. s. Britanska vzemirjenost zaradi položaja v Indiji narašča od dne do dne navzlic odkriti grožnji, da se bo Anglija poslužila tudi sile proti vsem voditeljem pokreta, za popolno indijsko neodvisnost, med tem ko istočasno narašča tudi indijska razdraženost. List »Ašahi« ob- javlja iz Saigona poročilo, v katerem poudarja odločilni pomen vseindijskega kongresa, ki bo 7. avgusta, in brezskrbnost vseh angleških stremiljev, da bi se na kakršenkoli način onemogočila kampanja, ki je v teku. Kakor znano, hodi Pandit Nehru po deželi in ima žgoče protibritanske govore, med tem ko je stališče Mahatme Gandhija več kot znano. Njegova navodila za civilno neposlušnost označujejo Angleži za sabotažo angleške vojaške akcije v Indiji, kar bi lahko Gandhija z vsemi indijskimi voditelji dovedlo v zapor. To bi bil seveda samo ukrep, ki bi nujno izrazil še večje poslabšanje položaja. Po informacijah poročevalca lista »Ašahi« bi se Anglija poslužila sile sile sile napovedanega kongresa.

Indija v borbi za svojo neodvisnost

Pred odločilnimi sklepi vseindijskega kongresa

Tokio, 24. jul. s. Britanska vzemirjenost zaradi položaja v Indiji narašča od dne do dne navzlic odkriti grožnji, da se bo Anglija poslužila tudi sile proti vsem voditeljem pokreta, za popolno indijsko neodvisnost, med tem ko istočasno narašča tudi indijska razdraženost. List »Ašahi« ob- javlja iz Saigona poročilo, v katerem poudarja odločilni pomen vseindijskega kongresa, ki bo 7. avgusta, in brezskrbnost vseh angleških stremiljev, da bi se na kakršenkoli način onemogočila kampanja, ki je v teku. Kakor znano, hodi Pandit Nehru po deželi in ima žgoče protibritanske govore, med tem ko je stališče Mahatme Gandhija več kot znano. Njegova navodila za civilno neposlušnost označujejo Angleži za sabotažo angleške vojaške akcije v Indiji, kar bi lahko Gandhija z vsemi indijskimi voditelji dovedlo v zapor. To bi bil seveda samo ukrep, ki bi nujno izrazil še večje poslabšanje položaja. Po informacijah poročevalca lista »Ašahi« bi se Anglija poslužila sile sile sile napovedanega kongresa.

Sanghaj, 24. jul. s. Predsednik kitajske sekcije zveze za indijsko neodvisnost se je vrnil iz Bangkoka, kjer se je udeležil prvega kongresa za indijsko neodvisnost. Izjavil je, da se protibritanski pokret v Indiji vedno bolj širi in da narodom Azije ne bo zagotovljen mir, dokler ne bosta povsem odstranjena z azijskega kontinenta bacilonski britanski imperializem in sleherni anglosaški vpliv. Neprestane zmage osi pomenijo vzpodbudo za vse narode, ki stremijo po svobodi in neodvisnosti.

Bangkok, 24. jul. s. Kakor poroča radio v New Delhiju, je šef policije severozapadnih pokrajin Indije izjavil, da je zahteval od vlade ojačanje obmejne policije. Po njegovih zahtevih bi morali Angleži poslati na to področje najmanj 7.000 policijskih agentov in 135.000 pušk, katerih bi bilo treba kakih 10.000 razdeliti Angležem zvestim Indijcem v raznih okrožjih.

Bombardiranje Čungkinga

Tokio, 24. jul. d. List »Jomiuri« javlja, da so po izbruhu velike vzhodnoazijske vojne japonska letala prvič zopet napadla Čungking. Napad je bil izvršen v sredo, in sicer v velikem obsegu. Trajal je po informacijah lista tri ure. Japonska letala

so metala na razne vojaške cilje težke rušilne in zažigalne bombe.

Japonske operacije na Novi Gvineji

Sanghaj, 24. jul. d. O izkrcanju japonskih čet v pokrajini Papua na Novi Gvineji niso bile iz zavezniških virov objavljene nobene nove podrobne informacije o sedanjem vojaškem položaju na novem vojnem področju. Razen kratkega uradnega poročila, ki je bilo v četrtek objavljeno v Melbourne, se bojišče na Novi Gvineji v današnjem poročilu zavezniškega glavnega stana le prav na kratko omenja. Kakor javljajo iz Melbourne, je v petekovem poročilu govora o napadih zavezniškega letalstva na japonske postojanke na prostoru pri mestih Gona in Buna na severovzhodni obali Nove Gvineje, iz japonskih virov pa doslej sploh še ni bilo objavljeno niti kakršne koli uradne poročila o japonskih operacijah na Novi Gvineji.

Uspehi japonskega letalstva

Tokio, 24. julija d. Japonski glavni stan objavlja, da je letalstvo japonske vojsne letalnice v času od 2. do 20. julija sestrelilo 325 sovražnih letal v letalskih borbah ter uničilo na tleh 109 sovražnih letal in sicer na Novi Gvineji, na Salomonskih otokih, otoku Hornu in nad severno Avstralijo. Japonsko letalstvo je v istem razdobju izgubilo 54 letal.

Gospodarska obnova vzhodne Azije

Tokio, 24. jul. s. Na sedežu predsedništva vlade se je včeraj sestal na svoji peti seji svet za obnovo Velike vzhodne Azije. Izdelani so bili osnovni programi, ki se tičejo rudarstva, manufakture in električne industrije. Svet je odobril tudi načrte o bančni in finančni organizaciji ter o organizaciji notranje trgovine. Načrta glede manufakture in električne industrije bodo izvršeni v dveh fazah, katerih prva bo pomenila ojačanje vseh industrijskih energij za nadaljevanje vojne in normalizacijo nacionalnega življenja. V drugi fazi bodo izvršeni načrti o razširjenju obeh industrij na področje nacionalne obrambe ter na področje splošnega napredka in povzdige narodov vzhodne Azije.

Načrti o bančni in finančni reorganizaciji določajo poenotenje na tem področju, ki naj bi zagotovilo čim večjo finančno moč.

Boji v Malaji in Birmi v filmu

Tokio, 24. julija a. Japonska kinematografska družba dokončuje izdelavo dveh filmov iz Malajskega polotoka in iz Birme. Snemanja so bila pod vodstvom vojnega ministrstva in so kinematografski operaterji opravili izredno težko delo med pravo točo bomb, ki so padale okoli njih. Prvi film, ki prikazuje borbe na Malajskem polotoku, bodo predvajali prvič 1. avgusta, med tem ko bo film o bojih v Birmi dogotovljen 1. septembra. Ista družba pripravlja še druge važne dokumentarne filme o razvoju vojne na prostoru južnovzhodne Azije.

Položaj ujetnikov na Japonskem

Hongkong, 24. julija s. Edward Eggle, ki se mu v tem mestu kot zastopnik mednarodnega Rdečega križa, je v razgovoru z novinarji izjavil, da je postopano z vojnimi ujetniki in civilnimi interniranci v japonskih koncentracijskih taboriščih »visoko zadovoljivo«. Zastopnik mednarodnega Rdečega križa je izvršil temeljito nadzorstvo, ki je trajalo nad teden dni in je med drugim navedel primer neke internirane gospe v Hongkongu, ki so ji japonske oblasti dovolile, da sme odpotovati v Šanghaj, a je izjavila, da ostane raje tam, kjer je, čeprav bi je v Šanghaju nihče ne poslal v koncentracijsko taborišče.

Silen tajfun v Šanghaju

Sanghaj, 24. julija d. Včeraj je Šanghaj in okolice obiskal silovit tajfun, ki je povzročil v mestu veliko škodo in mnogo zmede v prometu. Na reki Uangpo je bil promet popolnoma prekinjen, ker je silni vihar razbil na reki več ladij in so razbitine zatrpale rečno strugo. Škoda na plovih objektih je precejšnja. Vihar je nastal po večdnevni siloviti vročini, ki je pritiskala ne samo v Šanghaju, marveč vzdolž vse vzhodne kitajske obale. Vihar je prišel z velikansko naglico in je zračni vrtnec opustošil mnoge objekte, še preden je bilo mogoče podzvati kakšne varnostne ukrepe. Več poslopj je bilo razdejanih. Po mestu je vihar ruval drevje in ponekod ulice tako zatrpal s polomljenimi debli in vejami, da je bil vse promet ustavljen. Posebno prizadeti so bili izvoščiki, ki tudi po ulicah, kjer je vihar nanesel le tanko plast vejevja, ne morejo črpatovati s svojimi rikšami. Iz okolice Šanghaja še ni točnih podatkov o povzročeni škodi.

Zastopniki GILa v Zagrebu

Zagreb, 24. julija s. Poveljništvo ustaške mladine je v sodelovanju z odposlanstvom italijanske nacionalne fašistične stranke na Hrvaški organiziralo v Zagrebu polno kolonijo za pripadnike ustaške mladine. V koloniji je 220 udeležnikov, organizirana pa je po vzoru kolonij GIL-a. V ta namen so po želji ustaških voditeljev prispeli v Zagreb posebni strokovnjaki GIL-a za organizacijo in vodstvo kolonije.

Hrvatska ustaška milica

Zagreb, 24. julija s. Uradni list objavlja odlok o organizaciji ustaške milice. Namen ustaške milice je zagotoviti kontinuiteto revolucionarnega ustaškega duha in rezultativno nacionalne svobode, nadalje zajamčiti varnost naroda in bdeti nad obrambo države. Ustaška milica je sestavni del oboroženih sil hrvatske države, ki jo sestavljajo aktivni oddelki, Poglavitnikovi oddelki, oddelki za promet, orožniški oddelki, oddelki policijske straže, oddelki ustaške šolske službe, oddelki za ustaško vzgojo in oddelki disciplinarnega sodišča. Vrhovni poveljnik ustaške milice je Poglavitnik, ki izvršuje svoje funkcije po posebnem poveljniku milice, ki ga imenuje Poglavitnik in ki je neposredno odgovoren Poglavitniku. Poveljništvo ustaške milice je najvišja nadzorna in upravska oblast. V ustaško milico se lahko sprejme vsak član pokreta, ki je fizično sposoben in moralno vreden. Služba pri ustaški milici pa je prostovoljna.

Razširjenje vojaške službe v Angliji

Rim, 24. jul. s. Britanska vlada je odredila vpoklop pod orožje vseh onih angleških državljanov, ki bivajo v inozemstvu in ki so za vojaško službo sposobni. V prvi vrsti prihajajo vpovšet številni angleški državljani v Egiptu, potem pa oni v Ameriki.

Stockholm, 24. jul. d. Iz Londona javljajo, da so bili v včeraj podpisano kraljevo proklamacijo mobilizirani za vojno službo v Angliji novi letniški moških in tudi žensk. Po novi proklamaciji je obvezni »narodni službi« zavezan vsak moški, ki je preteklega 5. marca izpolnil 18 let in ki ni prekočil starosti 46 let. Za ženske velja obveznost od 20. do 31. leta.

Racionalizacija slaščic v Angliji

Bern, 24. julija s. Iz Londona poročajo, da se s prihodnjo nedeljo začneja v Angliji racionalizirana potrošnja slaščic tako za odrasle kakor za otroke. Tedenski obrok je določen na 60 gramov na glavo.

Nov nemško-madžarski trgovinski sporazum

Budimpešta, 24. julija s. Med Madžarsko in Nemčijo so bila zaključena pogajanja o obnovi trgovskega sporazuma, ki poteče ob koncu meseca. Nemško delegacijo je vodil nemški gospodarski minister dr. Clodius, madžarsko pa minister Nickl. Novi sporazum določa medsebojno povečanje kontingentov.

Omejitev avtomobilskega prometa v Bolgariji

Sofija, 24. julija s. Z jutrišnjim dnem bo ukinjen v Bolgariji ves zasebni avtomobilski promet. Izjeme so dovoljene le za avtomobile diplomatskega zbora, za omejeno število javnih avtomobilov in za nekaj avtomobilov šoferske šole.

Omejitev obsega dnevnikov

Rim, 24. julija s. Glede na nujnost nadaljnje omejitve potrošnje papirja bodo smeli od 1. avgusta t. l. dalje izhajati vsi dnevniki vse teden samo na štirih straneh.

Gospodarstvo

Druga letina v Italiji

V južni Italiji bo mlatenje žita kmalu končano in tudi v severni Italiji je pšenica po večini požeta razen v gorskih področjih. Kmetje so že pričeli oddajati one količine žita, ki so jim bile predpisane.

Prizadevanje vlade, da se na požetih poljih doseže še drugi pridelek je našlo ugoden odmev. Poročali smo že, da je letos, ko je pšenica zgodaj dozorela, postalo posebno aktualno vprašanje drugega pridelka na onih poljih, kjer so že pridelali žito. Italijanske podnebne razmere dopuščajo drugi pridelek v številnih primerih in je ponekod že običaj žitna polja takoj preorati in posejati ne samo ajdo ali strniščno repo, temveč tudi krompir koruzo, fižol in v določenih predelih tudi riž. Mnogi kmetje so v zadnjih letih z uspehom po spravljem prvem pridelku posadili krompir in so pri tem dosegli prav ugodne rezultate.

Ze spomnili so bile razpisane posebne premije za pridelovanje riža kot drugega pridelka na polju, kjer je bila že požeta pšenica. Nedavno pa je vlada izdala nadaljnje predpise, s katerimi se dajejo ugodnosti onim kmetom, ki bodo kot drugi pridelki pridelali koruzo, krompir ali fižol. Glede na te predpise so v Italiji kmetje že

v znatnem obsegu preorali požete njive in posejali koruzo ali posadili krompir.

Ugodnost, ki je priznana takim kmetom, je v tem, da si lahko od drugega pridelka pridržijo večje količine za lastne potrebe pa tudi za krmljenje živine. Kdor poseje koruzo na polju, kjer je letos že pridelal pšenico, riž, ječmen in oves, se mu prizna poleg količine koruze, ki jo porabi za setev in poleg količine ki jo lahko samo potroši, še en stot koruze za vsako svinjo, ki se goni na pašo, odnosno po en in pol stota za vsako svinjo, ki se pita v hlevu ali svinjo, ki ima mladiče, nadalje po en stot za vsako ovco, ki se molze, in po 2 in pol kg za vsako glavo perutnine.

Kdor je že pridelal zgodnji krompir in posadi v drugi krompir, sme preko količine, ki se mu prizna za lastne potrebe od prvega pridelka (120 kg za člana rodbine), pridržati od drugega pridelka nadaljnjih 50 kg. Kdor pa doseže kot drugi pridelak še pridelke fižola sme pridržati dodatne 4 kg fižola za vsakega člana rodbine.

Pričakovati je, da bodo gornji ukrepi pripomogli k znatnemu povečanju italijanske kmetijske proizvodnje in k bistvenemu olajšanju v pogledu prehrane prebivalstva.

Gospodarske vesti

»Kam gre denar.« Pod naslovom »Kam gre naš denar?« je nemški državni tajnik v finančnem ministru Reinhardt te dni izdal poljudno brošuro, ki ima namen, po- učiti široko javnost o nemškem finančnem gospodarstvu v vojni. Reinhardt v tej brošuri zlasti dokazuje, zakaj je v Nemčiji inflacija izključena. V prvi svetovni vojni je bilo nemško finančno gospodarstvo neprimerno slabše. Takrat je Nemčija krila le 13% celotne finančne potrebe z rednimi dohodki, medtem ko krije v sedanjih vojni z rednimi dohodki 50%. Nemčija v prejšnji vojni ni imela zalogstnih davčnih virov, medtem ko je bil že pred sedanjim vojno davčni sistem zelo dobro razvit in se je v vojni sijajno obnesel. Iz navedenega razloga ne morejo državne finance v sedanjih vojni spraviti valuto v nevarnost. Na tem se tudi v bodoče ne bo nič spremenilo ne glede na to, koliko časa bo trajala vojna. Nemški narodni dohodek se je v teku vojne dvignil za eno četrtino in znaša sedaj 120 do 130 milijard mark. Mesečna štednja pa se cenil na 4 do 5 milijarde, ki služijo Nemčiji za najemanje posojil, kolikor so potrebna za krite vojnih finančnih izdatkov preko rednih dohodkov. Denarni ob- tok se je sicer v teku vojne povečal od 13. na 23 milijard (ob koncu maja t. l., to povečanje pa je docela naravno in je bilo potrebno deloma zaradi priključitve novih pokrajin, deloma zaradi povečanja narodnega dohodka za 30 do 40 milijard, pa tudi zaradi večje potrebe blaginjske gotovine pri vojski, zaradi otežkočenega prometa itd. V tej zvezi poudarja Reinhardt, da je zločinec, ki zlomamo ali lahkomiselno govorijo, da bo prišla inflacija.

V svoji brošuri navaja še podrobne podatke o posameznih vrstah izdatkov Nemčije v vojni. Med drugim navaja, da je Nemčija od avgusta 1933. do konca leta 1941. izdala novoporočenemu 1.86 milijona posojil v skupnem znesku 1114 milijonov mark. Za enkratne pomoči za otroke in za šolske pomoči je izdala od leta 1935. odnosno 1938. 408 milijonov mark. Od avgusta 1936. pa je izdala za 7.9 milijona otrok pomoči v višini 1.845 milijonov mark.

— Premije za povečanje kmetijske proizvodnje v Nemčiji. Čeprav so se v zadnjih letih znatno povečale količine pridelkov, ki jih oddajajo nemški kmetje, da se da kmetijska proizvodnja v Nemčiji še nadalje dvigniti. Nemška vlada je te dni izdala apel na kmete, da bi dosegli še večjo oddajo, mleka, jajc, perutnine in medu. Za izdajo je glavna zveza za gospodarstvo z mlekom in maščobami in za gospodarstvo z jajci razpisala posebne premije za večje oddaje. Kmet, čigar oddaja mleka bo presegala povprečno oddajo, bo za presežek oddaje dobil posebne premije. Povprečna oddaja se izračuna za vsak okoliš mlekarne na podlagi oddane količine mleka, ki odpade na hektar orne zemlje. Premija je stopnjevalna in znaša 2, 5.5 odnosno 8 pfenigov za kg mleka odnosno 0.6, 1.50 in 2.4 pfeniga za vsako stopnjo večje vsebine maščob. Pri maslu, ki ga obda kmet, znaša premija 1.20 marke za kg, ki ga odda preko dosežane količine. Pri jajcih znaša premija 4 pfenice za vsako jajce, ki ga kmet odda preko količine, ki je dolžan oddati glede na število kokoši. Nadalje je določena premija za oddano perutnino z minimalno težo. Premija znaša za pitano gos 8 mark, za navadno gos 4 marke, za kokoš in raco 3 marke in za piščanca 1 marko. Končno bodo dobili čebelarji, ki bodo oddali več medu, po 2 marki za vsak kilogram medu, preko predpisane minimalne oddaje količine 2 kg na panj.

— Znatno povečanje potrošnje piva na Hrvaški. V zadnjih letih pred vojno so hrvaški pivovarji izkoristile le majhen del svoje produkcijske kapacitete. V preteklem letu pa je prišlo do popolnega preobrata in sedaj produkcijska kapaciteta hrvaških pivovarj, ki znaša 70.000 hl, ne zadošča več, tako se je povečalo povpraševanje po pivu. Ogromno narasli konzum piva je posledica izredno visokih vinskih cen, tako da vino ne konkurira več pivu.

— Ustanovitev tehnične visoke šole v Bolgariji. Bolgarska vlada je sestavila obsežen načrt za javna dela v prihodnjih letih, ki se nanaša na melioracije, izgraditve cest in železnice, elektrifikacijo in regulacijo rek, kakor tudi na regulacijo velikih bolgarskih mest. Načrt obsega deloma tudi dela, ki se bodo izvršila v teku 20 let. Za ta dela bo potrebovala Bolgarija po vojni številne tehnične moči, zlasti inženjerje. Ker pa nima Bolgarija svoje tehnične visoke šole bo jeseni ustanovljena tehnična visoka šola v Sofiji, ki bo imela dve fakulteti, in sicer prvo za gradbene inženjerje, arhitekte in geodete, druga pa za strojne inženjerje, elektroinženjerje, rudarske inženjerje in industrijske kemike. Visoka šola bo pričela poslovati jeseni in sicer najprej z oddelki za gradbene inženjerje in geodete.

— Rumunska nafta v zamenjavo za turški baker. Med Rumunijo in Turčijo so v teku trgovinska pogajanja o povečanju

medsebojne blagovne izmenjave. Predvide- no je, da bo Rumunija dobavljala Turčiji nafto, celulozo in karbid v zamenjavo za turški bombaž in baker.

— Japonska in Mandžurija na budimpeštanskem velesejmu. Med osmimi tujimi državami, ki bodo letos zastopane na budimpeštanskem velesejmu, sta tudi Japon- ska in Mandžurija. Japonska 10 let ni bila zastopana na budimpeštanskem velesejmu, Mandžurija pa razstavlja prvič. Namen teh dveh razstav je prikazati madžarski javnosti japonske in mandžurske izvozne pro- izvede, kar bo prišlo v korist japonskega in mandžurskega izvoza po končani vojni.

— Električna centrala pri Dnepropetrovsku popravljena. »Il Sole« poroča iz Ki- jeva, da so vzpostavili obrat v veliki elek- trični hidrocentrali Dnjeprprostoja, ki leži južno od Dnepropetrovska. To največjo sovjetsko električno centralo so sovjetске čete ob umiku porušile. Sedaj so porušene čet v glavnem obnovili. Ta jez je dolg tri- četrt kilometra in dviga vodno gladino za 37 metrov, tako da nastane umetno jeze- ro, ki sega 87 km navzgor ob toku Dnje- pra do Dnepropetrovska. Pred vojno je imela centrala 7 velikih turbin, ki so pre- mogle vse skupaj nad pol milijona konj- skih sil. Te dni so v Zaporožju ob Dnjepru privrati zopet dobili električni tok iz Dje- prostoja. Od sedmih turbin so spravili v obrat dve. Izredno težavno je bilo dobiti uničene nadomestne dele za turbine, ker so bile turbine izdelane iz Amerike.

— Znatne padec tečaja dolarskih novčan- nih v Južni Ameriki. Vlada Zedinjenih drž- av je izdala stroge ukrepe glede uvoza do- larskih novčanic in je odslej le pod določe- nimi pogoji dovoljen uvoz dolarskih novčan- nih v Zedinjene države. Ta ukrep je imel za posledico, da je bilo na borzah v Južni Ameriki črtano notiranje dolarskih novčan- nic, ki so medtem na črni borzi padle v cen- ni na polovico paritete.

Namestnik nemškega tiskovnega šefa

Berlin, 24. julija s. Tiskovni šef dr. Die- trich je imenovan za svojega namestnika Hellmuta Sundermana.

Tajski regent umrl

Bangkok, 24. jul. s. Te dni je tu umrl knez Jodhin, drugi regent tajske presto- la.

Mikado med letalci

Tokio, 24. jul. s. Listi objavljajo o velike fotografске posnetke o obisku japonskega cesarja na letališču Ustonomija, ko so se vršile velike letalske vade padalcev.

Nadzorstvo cen na Japonskem

Tokio, 24. julija s. V kratkem bo začela svoje delovanje nova organizacija za nad- zorstvo življenjskih potrebščin, katere pred- sednik je bivši poljedelski minister Hauet.

Uvedba korporacijskega sistema v Buenos Airesu

Buenos Aires, 24. julija s. Predsednik Cas- tillo je vrednotil kongresu osnutek zakona za spremembo mestnega volilnega sistema v Buenos Airesu v korporacijskem smislu. Po novem osnutku bo namreč samo polovica mestnega sveta izvoljena, med tem ko bo 10 občinskih svetnikov imenovala vlada, 10 pa velike mestne korporacije in organizaci- je. Razume se samo po sebi, da je načrt te- ga zakona zbudil največje ogorčenje v de- moframasonskih krogih.

Aretacija voditeljev španskih komunistov

Madrid, 24. julija s. Policija je izsledila toplot rdečih zločincev, ki so se po končani državljanski vojni skrivali v Madridu. Gro za bivšega voditelja madridske Čeke Carre- tero Estramaduro, poveljnika bivših medna- rodnih brigad

Danes je sv. Jakoba god

V četrtek, dne 23. julija, so se začeli pasji dnevi in bodo trajali mesec dni, o njih pravi vremenski pregovor: če so jasni in topli, naznanjajo dobro leto.

Sv. Jakob je bil Jezusov sorodnik

Prvi v tem času goduje sv. Jakob, o katerem gre glas, da sonce na njegov god obeta bogate sadeže zemlje in dreves. Istega dne praznuje tudi sv. Krištof, o katerem je legenda, da je prenesel Jezusa čez dežele valove. Na mnogih stenah in stolpih naših starih cerkva je naslikana njegova podoba. Malo pred začetkom pasjih dni goduje sv. Elija, ki zelo rad razsvetli in zagrm s svojim vozom, s katerim se peče čez nebesne poljane. O njem velja: če sv. Elija ropoče, kmetič joče.

Sv. Jakob mlajši je bil apostol in učenec Gospodov in z njim v sorodu po svoji materi Salomi, ki je bila sorodnica Jezusove matere. Z Janezom, poznejšim evangelistom, je med prvimi stopil v spremstvo Učenika. Bil je na gori Tabor, ko se je Kristus dvignil in spremenil, in bil je med apostoli, ki so ga spremljali — po zadnji večerji — na Oljsko goro. Po smrti Gospodovi je odšel na Španjo, kjer je oznanjeval evangelij, in živel je v Composteli, kjer je sloveča božja pot, temu svetniku na čast. S Španjskega se je vrnil v Jeruzalem, kjer ga je dohitela mučeniška smrt po Herodu Agrippinu. V naših krajih mu je posvečenih mnogo farnih cerkva in podružnic in v Ljubljani tudi župna cerkev sv. Jakoba.

V župni sv. Jakoba je mnogo lepših spomenikov na davno in na osebnosti, ki so delovale na kulturnem polju. Na Starem trgu šteje 4 nam pove vzdana plošča, da je bil v tej hiši rojen baron Valvazor, zgodovinar, ki je proslavil svojo domovino z znano in še vedno upoštevano knjigo. Na Starem trgu so bili domovi gospode, ki še

danes pričajo o nekdanjih časih. Že portal Ahačičeve hiše je svojvrsten spomenik, kakor tudi stavba Stiškega dvorca. Nasproti dvorca je stala reduta, kjer so se v dvorani sestajali predstavniki dežele Kranjske. Pozneje je bila v tem poslopju ljudska šola vse do potresa 1895, ki je zgradbo onemogočil za nadaljnjo uporabo. Na istem prostoru so postavili novo šolo z napisli, katere je predlagal takratni mestni arhivar, pesnik Aškerc.

Ko so šentjakobčanke še burkle vihte

Sv. Jakoba trg je bil ob tržnih dnevih zelo živahen, kjer so se ustavljali izanci s svojimi vozovi s šoto, butarimi in drvi. V mnogih starih hišah so bile še črne kuhinje s odprtim ognjiščem, kjer so kuhale gospodinje na triloglatem železnem podstavku. Kuhale so tudi v pečeh pri čemer so z burkami premikale lonce. Najprikladnejše kurivo so bile butarice in šota. To se je vse preživelo v popotresni dobi, ko je bila vedno večja zahteva po izbolsanju stanovanjskih razmer. Z osušenjem Barja je tudi šota izginjala iz prometa. Vozniki so se ustavljali pri Virantu in drugih krčmah, kjer so bili na razpolago hlevi za odpočitek in krmljenje tovarne živine.

Na vogalu Zvezdarske ulice in Trubarjeve je bila Mislejeva hiša v kateri je bil pozneje »Prešernov hram«, zraven te v Trubarjevi ulici Bahovecova in stolarja Šmelcerja. Stari most je bil lesen. Mislejeva hiša je bila znana po kiparju Robbi, ki je mnogo pripomogel k lepšanju Ljubljane. Njegova dela so znana vse od vodnjaka pred magistratom do kapele v šentjakobski cerkvi, ki je posvečena sv. Francišku Ksaveriju, misijonarju na Daljnem Vzhodu. Njegovo delo je tudi kip sv. Janeza Nepomuka, ki je zdaj postavljen pred stara

Šentjakobski trg v drugi polovici 17. stoletja

glavna vrata cerkvice sv. Florijana. Otpke na njegovem koretiju so izdelane do potankosti.

Od Prešerna do naših dni

Lipa na Starem trgu, v bližini Stiškega dvorca, kjer so »trobente in gozli in cimbele pele«, je privabila mladino na ples, ki ga je opisal v svoji baladi Prešeren. Ponosna trgovčeva hčerka Zalka Dolenčeva iz sv. Florijane ulice, je dala pesniku smov za »Povodnega moža«.

»Od nekdanj legé so Ljubljanke slovele, al lepše od Urške bilo ni nobene...« Torej so tiste čase dekleta iz šentjakobske fare slovele za najlepša v Ljubljani.

Ta stari mestni okraj se ni po potresu v ožjem središču izrazilo spremeni, le cerkev, ki je bila prej dvostolpna, je dobila drugo lice. V stolpu so zapeli novi zvonovi, za katere so prispevali vsi župljani. (Leta 1940. pred godovno nedeljo pa so dvignili v stolp podružnice sv. Florijana dva nova zvonova, katere je daroval šentjakobski mestni župnik velečastiti gospod Janko Barle.) Vsako leto na Florijanovo nedeljo so prikorakali gasilci k svojemu zavetniku in ga za god počastili z geslom srca: »Na pomoč!« To cerkveno sodga leta upravljali jezuiti, ki so se po odselili, ko so postavili kapelo sv. Jožefa in pozneje cerkev v poljanskem okraju.

Župljani so vedno stremeli po izobraževalnih zavodih. Omogočili so šentjakobski gledališki oder, osnovali ljudsko knjižnico, največje med Slovenci. Marsikaj je ustvaril in dal čas, a tudi prenesel drugam, toda kar je uredil načrt mojstra Plečnika, to do ostalo kakor stopnje silke v cerkvi sv. Jakoba, ki jih je ustvaril mojster Šubic. Na praznično nedeljo, ki je posvečena zavetni-

Novomeško občinsko gospodarstvo

Novo mesto, julija.

V ponedeljek je bila peta letošnja seja novomeškega mestnega sveta. Pri prehodu na dnevni red je župan dr. Polenski podal daljše poročilo o delovanju mestne občine v zadnjem času. Prehranjevalni urad je do meseca julija redno dobavljal prebivalstvu odgovarjajoče količine živil.

Veliko pozornost je posvečala uprava mestnemu volovodu, ki kaže vedno večje nedostatke. Zato se ne more podvzeti uspešnih protiučrepov, vendar je v proračunu Visokega Komisarata predvideno 1.200.000 lir za rekonstrukcijo novomeškega vodovoda in del tega zneska bo predvidoma že sedaj izplačan. Šef tehničnega oddelka Visokega Komisarata je že predložil svoj predlog Higienemu zavodu. Sedaj izgleda, da je to najbolj pereče novomeško vprašanje.

Občinsko električno podjetje deluje brez posebnih težav. V ubožnici se oskrbuje sedaj 23 oseb, od tega 19 v tretjem in 4 v drugem razredu. Oskrbni stroški so zaenkrat še stari, treba pa jih bo revidirati.

Mestna hranilnica je dostavila mestnemu svetu v odobrenje računski zaključek za leto 1941. Glasom tega zaključka znaša bilanca z dne 31. decembra 1941 10 milijonov 462.791,69 lir aktiv in ravno toliko pasiv. Med aktivni znašajo razpoložljiva sredstva pri denarnih zavodih 3.465.273,65 lir, vrednostni papirji 1.740.650,80 lir, posojila občini-ustanoviteljici 1.298.470 lir, tekoči računi: 2.764.163,55 lir, dočim znaša gotovina skupno 572.146,19 lir. Upravninski stroški so znašali v preteklem letu 150.368,81 lir. Mestni svet je račun izgube in dobička soglasno odobril.

Nadalje je župan poročal, da je pregledal občinsko blagajno in jo primerjal z vlogami in vpisi ter našel vse v redu in soglasju. Pri sklepanju o nepredvidenih izdatkih v letu 1942. so bili soglasno sprejeti izdatki v znesku 6.768,25 lir. Z osnovanjem občinskega podpornega odbora je bilo razdeljeno podpiranje domačih ubožcev v občo pomoč in posebno pomoč. Mestna občina po najnovejši odredbi Visokega Komisarata še nadalje deli stalne podpore svojim revežem ter obenem tudi oskrbuje občinsko zavetišče, dočim deli občinski podporni odbor le izredne podpore. Zato je nujno potrebno zvišati dosedanje postavke za podpiranje domačih ubožcev in v to svrhu je mestni svet soglasno odobril izredni kredit v znesku 11.882,62 lire.

Mestna svetilnica g. Sonc in Prijatelj sta na pooblastilo mestnega sveta pregledala ves premični in nepremični inventar mestne občine ter sta sestavila točen zapisnik o vsem premoženju. Mestni svet je ta pregled odobril. Za pogon vodovodne črpalke je doslej uporabljalo mestno vodovodno podjetje poseben elektromotor, ki je dajal zadostno količino energije, da se je lahko spravila črpalna v pogon. Mestni svet je odobril nakup bencinskega motorja od

ku sv. Jakobu, bodo zapeli svonovi, zabučale orgle in pri velikih maši se bo s kadihom dvignil tudi duhovnikov in pevskega zbora zahvalni spev.

Mara J. Tavčarjeva

Rajhovi Katiki v spomin

Iz zelene štajerske je prispela žalostna vest, da je umrla ga. Katka Rajhova, veleposelstnica na Moti pri Ljutomeru in vdova po znanem javnem delavcu Jožku Rajhu.

Kdor se je kdaj mudil v Ljutomeru ali prisostvoval znamenitim konjskim dirkam na Cenu, se brez dvoma spominja znane Rajhove gostilne na Moti in dobre, prav domače postrežbe, ki jo je tam užival. Povsod čislana pokojnica se je rodila leta 1888. v ugledni kmetijski družini Lipovčevih na Krapju. V mladih letih se je poročila z Rajhom Joškom in mu v srečnem zakonu rodila štiri sinove in štiri hčere, od katerih je ena umrla že v otroški dobi. Leta 1925, ji je neusmiljena smrt ugrabila ljubljeno soproga, nalka je morala sama gospodariti in vzgajati otroke. Oboje ji je uspelo, s čimer je izpričala svoj sivo dobro gospodinj in skrbne matere. Delo in skrb pa sta počasi zrahljala njeno zdravje. Pešalo ji je že nekaj let srce. Zato je iskala večkrat zdravja v Slatini Radenci. In tam ji je dne 11. t. m. srčna kap končala plodovito življenje. Pokopali so jo dne 13. t. m. na domačem pokopališču v Ljutomeru ob strani nepozabnega soproga.

Ob njenem preranem grobu ne žalujejo samo njeni otroci in vnuki ter številni sorodniki ampak tudi prijatelji in znanci, ki se bodo vedno spominjali te dobre slovenske žene in matere. Naj ji bo lahka ljubljena prleška zemlja!

Zanimivosti

Avtobus na tračnicah. Pomanjkanje kavčuka in pnevmatik je pripravilo madžarska oblasta do tega, da so ukinita mnogo avtobusnega prometa po mestih. Nedavno pa so tehnični strokovnjaki prišli na idejo, da bi avtobuse, ki čakajo brez pnevmatik po garažah, spet vrnili prometu na ta način, da jih bih preuredili za vožnjo po tračnicah električne cestne železnice. Avtobusi pa bodo tudi po tračnicah vozili na bencinski pogon.

Zidje so se vrgli na šund. Madžarski ministrski predsednik Kallay je izjavil, da mora vlada vnovič začeti odločno borbo proti šundu, ki je v teh časih silno razpasel po židovski krivdi. Na podlagi protizidovskih zakonov so bili mnogi Zidje izločeni iz madžarske književnosti in novinarstva, a ko niso mogli več legalno izvrševati svojega poklica, so se pod raznimi skrivnimi imeni lotili izdajanja asfaltnih literature, zlasti umazanih romanov v zvezkih. Najnovejša statistika je pokazala, da na Madžarskem tiskajo na leto po nekaj milijonov izvodov šunda.

Gos so operirali. V neki vasi pri Frankfurtu ob Meni je huda kokačo močno pokodovala na vratu svojo tovarišico pri jedi, gos. Kmet pa se je odločil, da živali ne bo zaklal, ampak jo je nesej k znanemu operaterju Metzgerju, da ji zašije vrat. Operacija je dobro uspela in se žival po poročilih nemških listov spet pridno pase.

Dva hidroplana in en parnik iščejo brodolomce. Argentinski listi se ukvarjajo s senzacijo, ki je v resnici edinstvena na svetu. Privrkat v svetovni zgodovini se je na zasebno pobudo začela neka reševalna akcija po morju in na kopnem. Reševalce je naročil bogati argentinski farmer Ramon Ferreyra iz Cordobe, da preiščejo Atlantik podolž in počez ter poskušajo najti njegovega ožjega sorodnika, ki se je vozil z neko ankorano ladjo, pa je potopila kakšnih 300 milj od Azorov. Farmer je v ta namen angžiral parnik »Madero« in pa dva hidroplana, ki sta startala iz Lizbone in z Azorov. Argentinska javnost je že doslej vedela, da je Ferreyra zelo bogat, nihče pa ni slutil, da razpolaga s tako visokimi vsotami denarja, kakršne so potrebne za naročilo takšne reševalne akcije.

Konj ustavlja vlak. Na neki železniški progi v okolici Ferrare so potniki lokalnega vlaka te dni doživeli nenavadno dogodivščino. Blizu postaje Mirabello je lokomotiva na lepem začela dajati dolge, zategnjene piske, zavore so zaropotali, vlak se je ustavil in običaj na progi celih 15 minut. Radovedni, kakšna nesreča se je primerila, so začeli potniki skakati iz voz in nudil se jim je prirčno vesel prizor. Proga je bila zarasla s travo in na tej travi se je pasel lep, bel konj. Na rezko zvrženo je lokomotivo in na intervencijo železniške čuvaja, ki je prihitel s svojo stavico, je nato sicer začel bežati, a v diru ni zapustil proge. Potem so še kmetje, ki so delali na polju, prihiteli na pomoč, a dosegli so samo, da se je konj obrnil in začel dirjati proti vlakom nazaj. Nazadnje jim je uspelo, da so podivjano žival obkolili tako, da je bil odprt samo prehod na polje. Šele tedaj je konj krenil s tirov, nalka je vlak a celo četrtino zamudo peljal dalje.

Zdrabže med dvema ciganskima družinama, ki jo je povzročila 16 letna lepota. Dve ciganski družini v Santiagu v Čileju sta si skočili v lase, da tudi med cigani že dolgo ne pomnijo podobno razburilive zdrabže. Povod za spor je dala izredno lepa, 16 letna ciganka Lola Castillo, ki prebiva s svojimi starši v šotoru v predmestju. Nekaj časa je bila v ciganskem zakonu s Kaunom Auritom iz svojega plemena, potem pa ga je zapustila in začela živeti s ciganom Henrikom Henrickom iz drugega plemena. Čez čas se je naveličala tudi novega zakona in se je vrnila k Auritu, s čimer pa je prav tako razveljavila Henrickovo ljubosumje, kakor je bila poprej razjarila svojega prvega moža. Henrick ni mogel prenesti tolikšne sramote, zbral je fante in pože svojega plemena, jih oborožil z noži, palicami, kijji in z vsem, kar je pripravnega premočila kuhinja, ter navalil na šotore Lolinih ljudi. Razvila se je silovita bitka, v kateri so se izkazale zlasti ženske Lolinega tabora, ki so z mlado lepoticno na čelu gnale tolikšen vik in krik, da vse drugo orožje ni moglo priti do prave veljave. V borbo je, razume se, posegla tudi policija, ki je s hitro intervencijo pripravila obe stranki do pameti in miru. Borba pa je dotlej že zahtevala nekaj žrtvev in v bolnico so prepeljali večje število ranjenecov, med katerimi se je nahajal tudi vodja Lolinega tabora Jorgo Janko Castillo, ki je v spopadu izgubil eno oko.

sodelovanje na raznih baletnih prireditvah in v številnih operah je gledališkemu občinstvu v dobrem spominu. Ga. Bravničarjeva je zelo muzikalna pesalka, ki ume združevati plastiko gibov in kretanj ter šarm svoje telesne pojave z ritmom glasbe v krasno harmonično celoto. Poleg nje nastopita kot solopesalka Maks Kurbos in Drago Pogačar. Opozarjamo že sedaj na zanimivi večer v naši Operi.

ZACETNIK IN MOJSTER

Mlad avtor je izročil nekoč svoj rokopis Scribeu. Ta je prečital začetek in mu delo takoj vrnil z besedami: »Dragi prijatelj, ne pišite neumnosti, dokler niste slavni.«

KULTURNI PREGLED

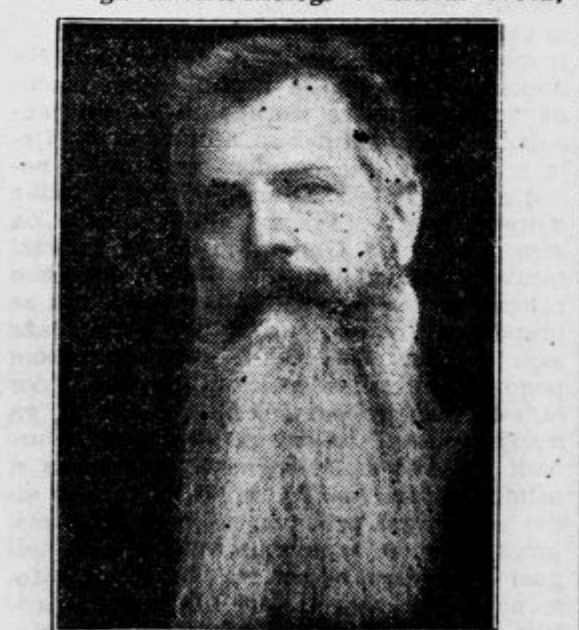
Veliko delo prof. dr. Nahtigala

Pred nami ležita dve knjigi Sinajskega evhologija v prireditvi univ. prof. dr. Rajka Nahtigala in v okusni izdaji Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Izšli sta v presledku dobrih leto dni in čakata še tretjo knjigo, ki prinese študijo o kodeksu in jeziku tega spomenika starocerkvenoslovanske slovnostne kulture. »Izd njen pa je v rokah usode«, pravi učeni komentator v predgovoru drugi knjigi, ko izraža prijetno zavest končanega dela, ki jo nekoliko kaži »čut nepopolnega zadovoljstva«.

Vsekako je prof. Nahtigalova izdaja Sinajskega evhologija z drugo knjigo, ki obsega podroben jezikovni in stvarni komentar, dospela tako daleč, da lahko vidimo že sedaj v nji najpomembnejši slovenski doprinos k proučevanju starocerkvenoslovanskega jezika in slovstva. Medtem ko je obsegala prva knjiga fotografske posnetke tega glagolskega rokopisa, ki so ga našli v samostanu sv. Katarine na Sinajski gori, je v drugi, pravkar izšli knjigi verno reproduciran celotni izvirni tekst tega molitvenika ali obrednika izza klasične dobe starocerkvenoslovanskega jezika. Že ti dve knjigi, s katerimi slovenska Akademija znanosti in umetnosti, kakor je zapisal prof. Nahtigal v uvodu prvega zvezka, nadaljuje od predrevolucijske Ruske akademije začeto delo izdajanja »Pamjatnikov staroslavjanskogo jasyka«, — že ti dve knjigi predstavljata evhologij znanstveno vrednost.

»Euhologium Sinaiticum« prof. R. Nahtigala seveda ni knjiga za širše kroge izobraženstva, ni niti beli kruh, da govorimo v starem žargonu, za gosposko mizo in še

manj čmi za mizo vseh drugih: je to izključno znanstvena izdaja za nekaternike. Po ljubljanski izdaji Sinajskega evhologija bodo segli slavisti-filologi v širnem svetu;

njo bodo skrbno proučevali tisti znanstveniki, ki so se posvetili študiju starocerkvenoslovanskega jezika. Delo je zahtevalo mnogo truda; za njegovo izdajo je naša mlada Akademija zastavila sorazmerno visoka sredstva, saj so bile že same grafične naloge zelo zahtevne in njih izvršitev nevsakdanje draga. V zvezi s tem, da je tako izdaja namenjena samo nekim specialci in da nje stroški morda niso soraz-

merni položaju akademije, ki je poleg pravkar ustanovljene Slovaške Akademije najmlajša v srednje in južnovzhodno evropskem prostoru, — vzlic temu je ta izdaja zaslužna in koristno dejanje. So namreč zasluži in koristi, ki jih ne moremo vrednotiti s stališča gospodarskih zakonov in tržnih cen. Znanstveno delo te vrste ima svojo ceno v rezultatu in rezultatu v kulturni pomembnosti prispevka. Prav s te strani lahko odmerimo tej izdaji visoko ceno.

V okviru kulturne kronike ni prostora za strokovno ocenitev dela. Ocenitev, ki bi jo lahko kajpak izvršil samo strokovnjak. Toda ob izidu knjige, ki presegata čas, njegove potrebe in njegova obzorja, skoraj bi tudi rekli: njegova sredstva, je treba, da tudi kulturni kronist predstavi občinstvu veliki proizvod slovenske znanosti. Morda so nam taki dokazi našega znanstvenega življenja tem dražji, čim redkejši postajajo, čim več ljubezni, vdanosti in požrtvovalnosti je treba za izdajo tako zahtevnega dela v okolju, ki ne more biti z ničemer potrta in v času, ko so v ospredju tolike »realnejše« zadeve.

Prof. dr. Nahtigal se bavi že desetletja zlasti s študijami starocerkvenoslovanskega jezika in njegovih slovstvenih spomenikov. Z izdajo Sinajskega evhologija je združil svoje ime za vedno s tem glagolskim spomenikom. Izdaja utegne vzbujati zanimanje strokovnjakov tudi v poznejših časih, koder koli bodo segali k samim virom jezika — očeta slovanskih pisemnih jezikov. Prof. Nahtigalov komentar k temu starocerkvenoslovanskemu tekstu je sad dolgoletnega proučevanja preminogih vprašanj, ki so v zvezi z leksikalnimi in slovničnimi problemi tega jezika, z eksegzo njegovih pisemnih dokumentov. Potrebna je bila primerjava teksta s grško predlogo, kritično ročanje

vseh dosedanjih dognanj, rešitev in podmen v stvarih, ki jim sodobne jezikoslovne metode segajo globlje k vrdru.

Tako proučevanje in z njim združeno komentiranje ni bilo mogoče brez obsežnega razgleda po stari liturgiji in homilijanski literaturi, saj je jezik vedno tudi odraz svojega časa in nosilec njegovih duhovnih tokov in življenjskih silnic. Četudi gre za oblike nabožnih tekstov in cerkvenih priročnikov. Staroslovščina Sinajskega evhologija je takó po zaslugi svojega najodličnejšega poznavalca med Slovenci postavljena na terišče svojega jezikovnega razvoja in kulturno-predstavljajalne sile, osvetljena z vsemi jezikoslovnimi in drugimi pripomočki, proučena s temeljito pozornostjo, kakor so je vredni samo dragoceni spomeniki davnih časov in njihovih kulturno-jezikovnih edinc. Pod črto vsake strani glagolskega teksta je povprečno skoraj za polovico strani opazki, ki kritično osvetljujejo tekst, opozarjajo z obano uporabo dosedanje literature na nomenklazne značilnosti in ne porajajo tudi takih reči, kakor so ločila. Samo kdor si lahko živo zamisli delo in znanstvena sredstva, ki jih potrebuje takole komentiranje antičnega teksta, se bo mogel pravično približati vrednotenju velike prirediteljeve učenosti in dolgotrajnega vestnega dela pri virih. Tako je prof. Nahtigal izvršil, čeprav ne še dovršil delo, ki lahko velja za njegovo »življenjsko delo«, za chef-d'oeuvre njegove starocerkvenoslovanske jezikovnih in slovstvenih študij.

Glede na pomen, ki ga ima Sinajski evhologij za jezik in vsebino brižinskih spomenikov — teh danes bolj ko kdaj uvaževanih

INSERIRAJTE V »JUTRO«!

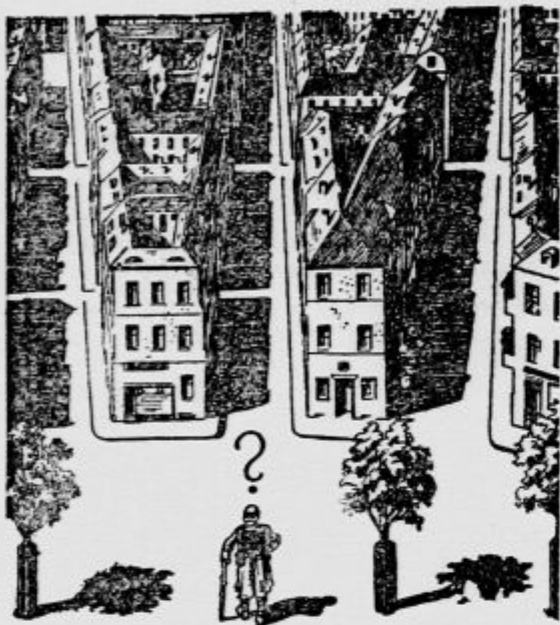
KAJ VEM? KAJ ZNAM?

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

231. Kateri rimski vojskovodja je bil samemu sebi vojni poročevalec?
232. Kaj veste o lesnem plinu kot pogonskem pripomočku?
233. Kaj je Ludolfovo število?

234. Pot ponoči

Svetla, mesečna noč. Skozi izumrle ulice tujega mesta je rinil z muko ranjen vojak. Iz daljave je bilo slišati votlo grmenje topov. Od časa do časa se je oglašalo brnenje letal.

Počasi, počasi je stopal ranjenec naprej. Rad bi do obvezovališča. Kaj mu je vendar dejal tovariš?

»Greš po glavni cesti do kraja, kjer se razcepi v tri ulice, in potem stopiš —«
Da, na katero ulico bi moral stopiti, da bi prišel do trga, na katerem je obvezovališče? Na desno, levo ali sredino? Do obvezovališča bi bilo še kakih 500 m. A katero pot naj si izbere? Na napačni poti bi si trpljenje samo podaljšal. Povprašati pa ni mogel nikogar...

In vendar je vedel vojak še po kratkem času, kje je trg z obvezovališčem ter je izbral pravo pot.

Kako to?

235. Če se vam ljubi računati.

Stroj izdelava vsako minuto 100 britvic in teče 12 ur na dan, tudi ob praznikih. Koliko časa bi moral stroj, če bi bilo sploh mogoče, obratovati, da bi izdelal trilijon britvic?

Rešitve nalog 23. t. m.:

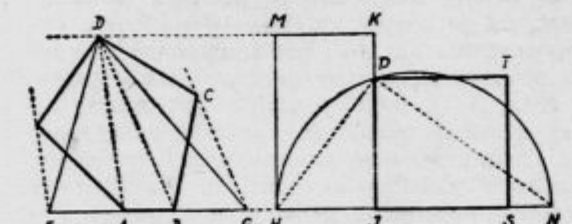
226. Upor »boksarjev« se je zgodil l. 1900. na severnem Kitajskem. Boksarji so bili kitajsko tajno društvo, ki je hotelo spraviti tujce iz dežele.

227. Kopnina obdaja južni tečaj.

228. »Kvadratura mnogokotnika« se imenuje pretvorba danega mnogokotnika v ploščinski enak kvadrat, kakor se lahko izvede z ravnilom in šestilom.

Najprej uporabimo nauk, da so mnogokotniki ploščinski enaki, če imajo enako osnovnico in enako višino. Če narišemo skozi trikotnikov vrh vzporednico k osnovnici,

je vsaka točka te vzporednice nov vrh ploščinsko enakega trikotnika nad skupno osnovnico, ker so višine med vzporednicami enake. Pri danem mnogokotniku odrežemo z diagonalo trikotnik, smatramo dia-

gonalo za njegovo osnovnico, načrtamo skozi vrh vzporednico k diagonalni in položimo novi vrh tja, kjer vzporednica seče podaljšek sosedne mnogokotnikove stranice. S tem smo dobili ploščinski enak mnogokotnik, ki ima eno stranico manj. S ponovnim postopkom na drugi diagonalni pretvorimo lahko končno vsak mnogokotnik v ploščinski enak trikotnik.

Slika predloži pretvoritev peterokotnika ABCDE. Na levi strani je z diagonalo AD odrezan trikotnik ADE. Skozi vrh E je narisana vzporednica k osnovnici AD in je novi vrh trikotnika položen v točko F, ki leži na podaljšku stranice AB. S tem je dan peterokotnik pretvorjen v ploščinski enak četrkotnik FBCE. Enak je postopek na desni strani z diagonalo BD in je trikotnik BGD ploščinski enak danemu peterokotniku ABCDE.

Tako dobimo trikotnik FGD moramo sedaj pretvoriti v ploščinski enak pravo-

kotnik. Uporabimo nauk, da je vsak trikotnik enak polovici pravokotnika z isto osnovnico in isto višino. Vzamemo torej polovico trikotnikove osnovnice FG za pravokotnikovo osnovnico HJ, obdržimo višino in je pravokotnik HJKM ploščinski enak danemu peterokotniku ABCDE.

Nastopi vprašanje, kako se pravokotnik pretvori v ploščinski enak kvadrat. To se reši s pomočjo novega pravokotnega trikotnika. Uporabimo nauk, da je kot v polkrogu pravi kot (90°), in nauk, da je v vsakem pravokotnem trikotniku kvadrat višine, ki jo iz vrha pravega kota narišemo na hipotenuzo, ploščinski enak pravokotniku, ki ima odseka hipotenuze za svoji stranici. Podaljšamo osnovnico HJ, nanesemo višino JK=JN, nad HN kot hipotenuzo na narišemo polkrog. Ta polkrog seče pravokotnikovo stranico v točki P, ki je vrh pravega kota in je PJ tista višina, katere kvadrat je ploščinski enak danemu pravokotniku. Narišemo JS=JP in je kvadrat JSTP ploščinski enak danemu peterokotniku ABCDE. »Kvadratura« smo s tem izvedli.

229. Naša običajna šahovska naloga

1. Kf5—e6!, Kxh7, 2. Kf7 in 3. Th6 in mat. Druga varianta: 1. Kf5—e6, Kh8, 2. Th6 in 3. Dh8 ter mat. Rešitev 1. Th6 je zahrbitna navidezna rešitev, ki se razbije samo ob 1.... Kf7.

230. Najmanjše število

Najmanjše celo število z dvema enakima številcama ni 11, temveč 2/2, 3/3, 4/4 itd. do 9/9. Vsak teh ulomkov predstavlja vendar celo število, namreč ednico.

način ugotovila ličinko, razgali s svojimi ostrimi zobmi tudi najtrši les in si jo potegneno. Te ličinke so polopici namreč posebna slaščica.

Obtrkavanje spada med dojemanje sveta s strani aje-aje enako kakor ovohavanje s strani psov. V ujetništvu preizkusi žival na ta način najprej vsak predmet, ki ji je nov. Razen odkritja perkusije pa ji ni uspelo nobeno drugo »duševno dejanje«. Nasprotno, aje-aje spada med najmanj inteligentno sesalce.

Meh za smeh

Šef strojeplasti: »Če bo v bodoče še kdo vprašal po šefu, mu nikar več ne pokažite slike moje žene na stenici.«

Učitelj: »Ali mi lahko imenuješ žival, ki je človeku koristna?«

Petrek: »Krava!«

Učitelj: »Res je! Sedaj pa eno, ki jo imamo bolj za zabavo!«

Petrek: »Gugalni konj!«

A NEKDOTA

Baritonist neke opere je prišel nekako k znanemu zdravniku. Pri kosilu se mu je zgodila nesreča: ko je hotel požreti cmok, se mu je zataknil v grlu in ga pričel dušiti. Sreča je bila, da je stanoval tik ob zdravniku, ki ga je s svojimi instrumenti v nekoliko sekundah rešil nevarnega grgljajca.

Ko je svoje delo opravil, je zdravnik vprašal: »Kdaj se vam je ta mala nesreča zgodila?«

»Samo ob sebi je umevno, da se mi je zgodila pravkar, pri kosilu,« je odgovoril pevec malo začuden.

»Tako, tako?« je dejal zdravnik. »Jaz sem pa mislil že pred štirinajstimi dnevi, ko sem vas slišal v Rigolettu, da imate cmok v grlu!«

VSAK DAN ENA

ŠTIRIOGLATA BOLNICA

— Kje je tu okrožna bolnica, prosim?
— Okrožna bolnica? Take sploh nimamo. Naša je štirioglata.

svoje kopalnice: »Glej, da se boš vsak dan obnovil; vedno moraš začeti znova.«

Ni res, da nam preteklost omogoča pojmovanje večnosti. Vse, kar je bilo, vidim pred seboj plastično in omejeno, kakor da bi mi bilo na dlani. Vse moje dosedanje življenje se mi zdi krajše kakor današnji dan. Mladost, šolska leta, Salzbrunn, Breslava, Jena, Zürich, Rim — kako krate čas! Tako kratak, da sedaj vidim: res ne bi bil mogel storiti več, kakor sem storil v resnici. Toda danes utegnem morda doživeti kaj velikega, odločilnega! Zakaj v eksistenčni drami, ki jo vsi igramo, je doživeti vedno najvišje sredstvo dejavnosti. Nemara se mi danes razodene svet, nemara najdem prav danes resnico, ki je dosihmal nisem mogel odkriti.

Zgodovinske knjige prebiram pogosto samo zaradi velikih, duhovno stvarjalnih mož. Sicer pa sploh ne čitam knjig samo zavoljo modrosti, ki bi utegnili biti v njih, marveč predvsem zaradi upanja, da odkrijem v njih življenjsko pozitivnega človeka, ki svoje besede res doživlja in jih ume spreminjati v dejanja. Če potem odložim tako knjigo in se zatopim vase, da iz lastne zavesti premorem tuje svetove, občutim v sebi isto strmenje, kakor se me polasta v jasni noči, ko se ozrem na obok in imam vedno znova občutek, da gledam prvič zvezdno nebo. Podobno se zastrim v samega sebe. Vidim se samemu sebi največje čudo, ki si ga še do danes nisem mogel razložiti. Kako je mogoče, da se tako malo poznam? Kako je mogoče, da odkrivam vsak dan v sebi nova čustva in nova vprašanja, razglede in pota, ki še leže pred menoj in ki jih moram še vse prehoditi? Tedaj si zastavim nalogo, da vse to uredim,

zberem, kar je klenega, spravim tako rekoč vse pol stredo. Ali pa sam sam stvarjalec vseh teh zakladov? Mar nisem mogoče sprejel od drugih? Potem sem neveden dedič, ki podedovano imetje slabo upravlja. Če ima človek zavest, da je posestnik zemlje, v kateri tiči rudnina, tedaj še nima zavesti, da je rudnina že njegova in nje cena ni zaradi tega nič višja. Odkod pa tedaj nagib, da bi dal vsemu neko enotnost, odkod zmožnost, da vse dooglemam s svojim notranjim vidom, odkod tisti lastni pečat ki ga vtisnem sleherni stvari okrog sebe, vsaki misli, ki sem jo sprejel iz knjig? Če bi bil samo posredovalec, ki more podedovano dobroto hraniti za druge, tedaj bi imel zgolj dobro žilice, ki res da dovaja ustam hrano, vendar nikdar ne spozna njenega okusa. Odkod potem takem to, da imam zmeraj občutek, kakor da sem prvi ki je občutil okus vseh čutnih in duhovnih jedi? In odkod strah, ki se me včasih loteva, češ da moj lastni konec pomeni tudi konec vsega sveta?!

Mnogo govore o tem, da so vojne in revolucije, prav kakor splošno obubožanje prevrnile številne pojme. Priznam moram, da doživljam take pretresljaje tudi brez vojne. In čim starejši sem, vedno bolj in vedno glasneje zaznavam vprašanje, ki je mučilo Montaigna vse do smrti: »Que sais-je?« Stojim z obema nogama v življenju, vendar ne mislim, da imam trdno zasidrane pojme, saj jih moram vedno znova revidirati. In dokler ne najdem tega, kar na splošno razumemo pod poslednjo resnico, bom moral svoje pojme vedno znova razložiti. Kako je mogoče, da se tako malo poznam? Kako je mogoče, da odkrivam vsak dan v sebi nova čustva in nova vprašanja, razglede in pota, ki še leže pred menoj in ki jih moram še vse prehoditi? Tedaj si zastavim nalogo, da vse to uredim,

.. MLADO JUTRO ..

Manica:

Kolobocija

Otroci, teta vam je hotela nekaj zanimivega napisati. Toda njen cekar, ki ga nosi s seboj po svetu, jo je tako utrudil, da je med pisanjem zadremala. Vsled tega je zagrešila naslednjo kolobocijo:

- 1.) Oče gre sušiti mrvo in nosi na rami — kravo.
- 2.) Sosed se vozi v kočiji, pred katero sta vprežena dva vitka in močna — piščanca.
- 3.) Ko zazvoni poldne, postavi mati na mizo polno skledo okusnih — polén.
- 4.) Sestra odmakne z vročega štedilnika lonec, da ne vzkipi v njem — mačka.
- 5.) Dekla hiti v hlev, da pomolze — grablje.
- 6.) Kadar hoče vol koga nabosti, skloni glavo in nastavi — jopič.
- 7.) Hlapec nabrusi sekuro, gre h tnalu in seka — žgance.
- 8.) Ko gre sin v mesto, si obleče — rogove.
- 9.) Pes laja in preganja po vrtu — mleko.
- 10.) Naša koklja sedi na gnezdu in vali — konje.

Prijateljski, zdaj pa le pomagajte teti in predstavite gotove besede na prava mesta!

Kako smo se poleti igrali

Povedal sem že zadnjič, da smo se včasih sladkali z zlomljenimi piškoti, ako pa smo hoteli biti bolj skromni, smo pa kupili neke vrste rujavo slipo. Vse te dobrote smo dobili v trgovini Cantoni, pri »Tigruc, Špöjlerji, Plautz itd. Te črne »cigare« smo pobili radi vtikali v usta misleč, da imamo pravi cigarete ali cigare. Imeli smo pa v resnici samo prav zamazane in črne ustnice. Pravih cigaret pa nismo kadili.

Nekateri so imeli pa vkljub mladosti še druge »postranske« zasluge: V cerkvah je bilo treba goniti meh z rokami ali z nogami, da so orgle mogle igrati. Ta »poklice« sem vršil dokaj časa v cerkvi sv. Florijana, ker nisem bil dovolj močan v rokah, sem ga potiskal z nogo gor in dol, zraven pa še pomagal peti in tako je padel vedno kak »bec« v žep. Tudi smo bili veseli in smo se smatrali počašeni, ako smo smeli pomagati pri zvonjenju, četudi nismo še imeli dovolj telesnih moči in so včasih vrvi v zvoniku opletale z nami ob zid. Nekateri so pa še napredovali v ministrante.

Skoro lahko rečem, da smo se takratni otroci igrali precej ločeno. Fantje smo imeli svoje igre, deklice pa svoje. Te so zelo rade »pekke« iz ilovice ali blata »hlepke« in potičke, ali pa so se šle že takrat gospe in mame. Deklice so se takrat zelo rade ukvarjale s trgovino. Prevažale so punčke, jih pestovale, se z njimi pomenkovale, jim popevale znani »aja tutu« in razne ad hoc sestavljene pesmice. V splošnem so imele tudi deklice v tedanjih dobi jako lepo zbirko različnih igrice, na primer: skakanje čez vrvice, tek ob obroču, šolo itd. Prav rade so pa delale iz pisanih cvetic male venčke in jih pokladale sebi in najmanjšim deklicam na glavo. Sploh so se igre deklic močno ločile od naših, ker so bile nežnejše, mirnejše ter ponavadi mnogo bolj ljubke.

Vobče pa smo imeli otroci obih spolov, kateri smo živeli v takorekoč pravem ortoskem raju prosti, na nekdanjem velikem splošno znanem in priljubljenem Jerančevem dvorišču — tam v Tesarski ulici na izbiro vse mogoče igre in veselje. Nihče nam ni kratil naše nedolžne razposajenosti, niti takratni otroke ljubeci hišni gospodar. Ta velika hiša s svojim prostornim dvoriščem je bilo nekako zatočišče za družine s številnimi otroci. Seveda so nas pa pri vsem tem opozarjali vedno naši skrbni starši, da ne smemo delati škode. Hodili smo otroci že takrat jeseni v gozd po suhe veje, jagode in gobe, s tem nisem povedal ničesar novega, ker se to še danes dogaja. Meni se je pa nekoč celo pripetilo, da so me vzeli odrasli mladeniči nekega dne s

seboj na lov na polhe. Dali so mi častno dolžnost stati ob nekem drevesu in paziti na polha. Kar naenkrat skoči živalica z drevesa, jaz pa proti njej sva tekla oba in vsak na svojo stran, vse to v veliko nejevoljo odraslih, ker se polh ni ujel. Dolgo časa je trajalo, da so mi dopovedali, da polh ni tako nevaren. Take časti iti na poljši lov, nisem bil potem nikdar več deležen.

Pričetek šole nam je zaustavil naše vsakdanje celodnevno igranje, skakanje in tekanje.

Juh' August

Na vrtu

Med gredicami, med cveticami v kotalci belih vse polno rbič hiti; a v sredi kodrolašček ves moker v obrazek na kamnu sedi: iz cevke v ročici vodica prši in pada na lici, a on se smeji zlati veseli,

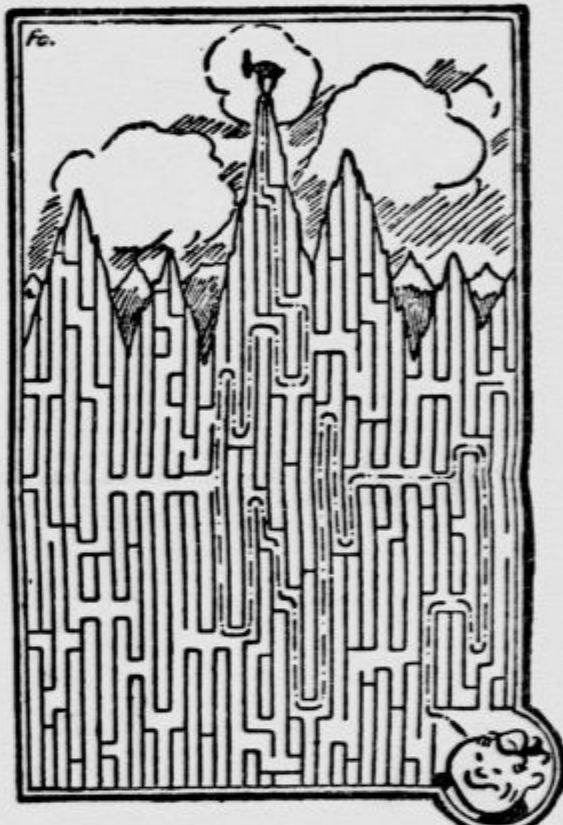
Od travnikov daljnjih zdaj veter priskače; zagleda igrače — namah se vzraduje in kapljic kristalnih po cvetkah nasuje.

Otroček se smeje, ga sončece greje; kar muha nevščena mu sede na nos — kako ji ubožček negibni bo kos?

Pa veter poredni se vzpne nad kotaljo, tam kapljic namere in zljije jih nanjo.

Že plava po muho zlatica hitreje; še veter vesel je, otroček se smeje.

Rešitev

Po tej poti se je podal lovec in je najhitreje dospel do gamza.

Listnica uredništva

Uganke iz zadnjih števil so pravilno rešili: Jože Bonča, uč. III. razr. v Novem mestu, M. Nada, dijakinja na Vrhniki, Škarja Nada, dijakinja v Ljubljani, Butara Demetrija, dijak, v Ljubljani, Furlan Jožek, uč. II. razr. v Ljubljani, Sever Alojzij, dijak, III. razr. mešč. šole v Ljubljani in Blumauer Andrej, uč. osn. šole v Ljubljani.

V SOLI

Med uro prirodoopisa govori učitelj o krto. — Krt poje vsak dan toliko, kolikor tehta sam.
— Oprostite, gospod učitelj, kako pa krt ve, koliko tehta? — vpraša Mihec.

ZAPISKI

Izvirni spisi v reviji

»Domin svete«

V pravkar izišel 5.-6. zvezku revije »Dom in svet«, ki izhaja v redakciji pesnika dr. Tineta Debeljaka, predstavljajo slovensko pesniško tvornost Dušan Ludvik, Vinko Beličič, Severin Sali, France Balantič, Lado Piščanec in Pepči Marinceva — imena, ki so zastopana v bibliografiji slovenske poezije bodisi s prvo pesniško zbirko (Ludvik, Sali) ali se pojavljajo že nekaj časa v dopisnovetovskem krogu odnosno šele nastopajo kot zanimivi začetniki v našo poezijo. Ne da bi podcenjevali drobno, večidel razpoložensko liriko ostalih moramo posebej omeniti Dušana Ludvika »Slovo«, odlomek iz lirčne pesnitve »Odžejana mladost«, ki jo bomo mogli po tem objektivem fragmentu pričakovati s posebnim zanimanjem. V tu objavljenih stihih se odraža poleg intimno zajetega erotičnega motiva tudi nekaj značilne poezije Prage, njenih noči in širokih vltavskih valov, ki pojo »stotisoletni madrigal popotni.« Daje je posebno lepa in pesniško tehtna Severina Salija moderna balada »Pastirica«.

Izmed pripovednikov se oglašajo v tem zvezku Stanko Kocipec, Janez Jalen in Stanko Janežič. Kocipec je že prej opozoril na

Canonii Ingles catturati sul fronte egiziano — Angleški topovi, zajeti na egipčanski fronti

iz kozarca izliti. Zaradi strahu pred tem, kar pride, si ne bom kvaril današnjega dne, kakor človek, ki stori samomor iz strahu pred smrtjo. Kdor živi v večnem strahu pred smrtjo, ta sploh ne živi. A tudi oni, ki življenja ne uživajo zavestno, ker ga niso doumeli, — tudi ti ljudje niso nikdar živeli in jim zato tudi ni treba umreti. Tako bi lahko na mnoge grobove postavili napis: »Tu počiva nekdo, ki ni nikdar živel.«

Kakor vidite, ne mislim o smrti drugače kot Seneca, o katerem sva včeraj izbrano govorila. Tola življenje umevamo drugače od njega, čeprav sta življenje in smrt združena tesno kakor korenine in krošnja drevesa. Imam tako rad trenutek življenja, da se vsako jutro vzdamim z zavestjo: življenje se začneja znova! Pri tem sem po svoji naravi človek, ki čuti kontinuiteto, vzlic vsemu protislovju, ki bi ga utegnil kdo v tem odkriti. V življenju sem imel le malo strasti. Toda vsaka izmed njih je bila tako močna, da se je nisem mogel iznebiti niti tedaj, ko me je prišla kakakova strast. Nasprotno: stara strast je samo ojačala novo. Ne razumem stolkov — kakor koli so mi sicer sorodni, — ki z ene strani pridigajo, da naj človek živi za sedanjost in v sedanjosti, z druge pa nas svare, da bi življenje začneli vedno znova. Še manj razumem Epikurov stavek, ki ste ga pravkar navedli in ki se mi zdi v popolnem protislovju z njegovim življenjskim nazorom in njegovim pojmovanjem čutnosti: »Teško je začeti življenje vedno znova!« Kako naj bi začel novi dan svojega življenja, če vem, da bi se lahko včeraj marsikaj zgodilo drugače kakor se je. Moje geslo bi bilo tisto, ki si ga je dal kitajski cesar Čung-Čang napisati na vrata

Kronika

* **Trgovine z manufakturnim blagom** in konfekcijo bodo imele letne počitnice. Stanovska organizacija trgovcev tekstilne in oblačne stroje je zaprosila Trgovsko generalno direkcijo, naj bi se v času od 10. do 30. avgusta vse trgovine te stroje na delo in na drobno zapre. Direkcija je to prošnjo zavrnila z utemeljitvijo, da gre za prodajo racionalnega blaga, katerega nakup mora biti običajno stalno dostopen. Direkcija pa dopušča uvedbo turnusov, ki bi omogočili neprekinjeno prodajo tekstilnega blaga in izdelkov. Pokrajinski korporacijski sveti naj uredijo zadevo vsak na svojem področju, vendar tako, da nobena prodajalna ne bo ostala zaprta več kot 10 dni.

* **Bajka o pokopu živega človeka.** Nedavno je v veliki bolnici v Milanu umrl 70letnik obrtnik Michele Santoro. Zdravniki so bili ugotovili, da je pokojnik bolehal za sklerozo srca. Moža so zagrebali in nad njegovim grobom se je že zgrnila tišina, ko je v zvezi z njegovim smrtjo nastal neprijeten, nepotreben skandal. Pokojnika gospodinja, 68letna ženska, je državnemu tožniku predložila ovsadbo, da je bil Santoro živ pokopan. Trdila je, da je bila njegova smrt samo navidezna in da so ga strežaji prenesli v mrtvašnico, ne da bi bili poprej zdravniki ugotovili stanje. V ovsadbi je navedla med drugim, da sta bila strežaja, ki sta ga nesla v mrtvašnico, vinjena, s čimer da je verjetnost usodne pomote še bolj utemeljena. Ker je bila ovsadba vložena po vsem v skladu z zakonskimi predpisi, jo je državni tožilec — čeprav je povsem jasno, da gre le za sum, ki je zrastle v bolestnem, po prijateljev smrti hudo prizadetem, po nesrečni smrti — izročil policijskemu komisariatu, da stvar podrobno razišče. V zdaj pa ni dvoma da se bo težka obdolžitev pokojnikove gospodnje kot povsem neosnovana razblinila v nič.

* **Na zaročni pojedini so se zastupili.** Bogati kmet Antonio Marchloro iz okoličnega Novare je ovsobil nekaj svojih sorodnikov in prijateljev na skromno domačo slavo o priliki zaroke svoje 19letne hčerke Felicie s kmetijskim strokovnjakom Martinetjem. Ob koncu oboje da gospodinja gostom postrela tudi z močnatno jedjo, napravljeno s pomočjo jedre iz breskovi in mareličnih pešk. Poslastica je vsem zelo ugajala, da niso mogli prehaliti gospodnje in njene kuhinje. A ko so se malo po tistem gostje začeli poslavljati, je mlada zaročenka iznenada potožila, da ji je slabo, in kmalu nato se je onesvestila. Niso ji še utegnili nudit najpotebnejše pomoči, ko so drug za drugim začutili slabosti še mnogi izmed udeležencev, da je kmalu bilo 10 bolnikov v hiši. Hitro so poskrbeli za prevoz v bolnico, kjer so zdravniki izjavili, da je stanje nekaterih izmed njih prav resno. — Najmanj je nesrečna močnata jed prizadejala hišni gospodinj, ki je imela tisti dan toliko opravka s kuho in peko, da pri obedu ni čutila pravega teka.

* **Huda nesreča dveh tesarjev.** Na strehi neke tovarne pri Bresci sta tesarja, 48letni Erminio Colosio in 54letni Giacomo Bertulli, popravljala dimnik. Na lepem pa se je vdala streha pod njima, da sta med hrúšenjem in trúšenjem iz znatne višine padla na dvorišče, kjer ju je kup ruševin pokopal pod seboj. Ko so ju izvlekli in ju prepeljali v bolnico, so zdravniki ugotovili, da imata smrtno nevarne poškodbe.

* **Petelin oslepi otroka.** Nenavadna nesreča se je primerila pri Castelfrancu Venetu. Triletni kmečki fantek Giulio Palmari je na pragu domače hiše krmlil kokoš! Na lepem pa se mu je približal veliki petelin, mu skočil na ramo in ga nekajkrat z vso silo klijnil v oči. Otročička so prepeljali v bolnišnico, a poškodbe so tako hude, da bo po vsej priliki oslepel.

* **Spet dve smrtni nesreči v planinah.** Gradska dnevnica poroča, da sta se 15. t. m. padala v planine elektriker grškega dedišča Robert Recher in njegov tovariš Oto Scherf. Plezala sta nezavarovana neko steno. Naenkrat je zaslišal Scherf, da se je začelo rušiti kamenje. Zaradi megle ni mogel videti, kaj se je zgodilo z njegovim tovariščem. Klicaj ga je, toda ni dobil odgovora. Po trudoplnem iskanju je naletel na krhavo sled, in takoj mu je bilo jasno, da se je Recher ponesrečil. Obvestil je reševalce, ki so se podali nato na kraj nesreče in našli Recherja mrtvega. — Iz Gmundena sta šla pretekli dni na plezalno turo Sepp Gaishütter in Franc Vogtenhuber, obvladati sta hotela steno Mandelkogla. Nenadno se je v steni utrgal kamen in presekav vrh. Vogtenhuber je padel 300 m globoko in oblezel mrtev, med tem ko je njegov tovariš obvisel na vrvi. Po hudem naporu se je Gaishütterju posrečilo priti

se s svojimi krajinsko barvitimi prozami iz »blaženih vinskih goric«. V noveli »Ilovščak je pogorel« sega zopet v idilični svet vinogradov in zvonečih klopotev, prikazuje v okviru viničarskega življenja čudno hrepenenje in maščevalno dejanje tuberkuloznega viničarjevega sina. Jancz Jalen, znan kot avtor »Ovčarja Marka« in »Tropa brez zvoncev«, se je polotil pri nas epiko nenavadne tvarine: skuša v daljšem romanu opisati življenje davnih mostiščarskih prebivalcev Ljubljanskega barja. Vsekar je zanimiva naloga, ki kaže srečen začetek. Janczeva krajša črtica »Pesem« spominja stila na našo ekspresionistično prozo, a je po svoji vsebini in pesniški noti pristno občutna.

Nadaljuje se Janka Modra prevod Calderonovega »Velikega odra svetca«.

Izmed razprav je bila Grafenauerjeva o »Lepi Vidi« posebej omenjena v naši kroniki, ostali dve (France Stela, Trubarjev »Krovaški malar« in dr. St. Mikuz, Slovenski razvoj umetnosti Franca Ilovška) pa segata v zgodovino slovenske upodabljalne umetnosti, ki so ji posvečene tudi ilustrirane priloge tega zvezka. V rubriki za kritiko se obravnavajo nekatere novejšje domače knjige, pod Zapiske pa nadaljuje dr. Tine Debeljak svojo revizijo biografije in bibliografije pok. Silvina Sardenka, pri čemer razvija tudi zanimive osebnostne poglede na Sardenko po pesniško delo.

Oglasil v »Jutru« imajo vedno uspeh!

iz stene. Mrtvega Vogtenhuberja pa so reševalci prenesli v dolino.

* **Svojo igračko je lovil v čebru in uteril v njem.** Na domačem dvorišču v neki vasi pri Gallarati se je igral 3 leten sinko. Pri tem mu je igračka padla v čeber, ki je stal kraj hiše, do vrha poln vode. Sklonil se je čez rob posode, da bi igračko, ki mu je padla na dno, potegnil na plan, pa je izgubil ravnotežje in omahnil v vodo. Čeber ni bil velik, tako da so otrokove nožice še visele čez rob, vendar je bil njegov položaj tako neroden, da se ni mogel dvigniti s svojimi šibkimi močmi. Domači v hiši niso imeli niti pojma, kaj se je bilo najmlajšemu pripetilo, kmalu nato pa je prišel mimo tujec, ki je opazil nezgodo in otroka brž potegnil iz vode. Malček je kazal še rahle znake življenja, a vsi poizkusi reševanja so ostali zaman.

* **Po 22 letih je pred poroto odgovarjal za umor karabinjerja.** Pred 22 leti, dne 8. novembra 1920, je karabinjerska patrulja na cesti blizu Genove zaustavila kolesarja, ki je vozil brez številke. Medtem ko je kolesar izplačeval globo in sta karabinjerja pisala potrdilo, je mimo privozil tovorni voz z dvema krošnjarjema, Attilom Pastorinom in Elío Cortijem. Moža sta ustavila voz in pristopila k trojici. Pastorino je z revolverjem v roki kolesarja pozval, naj ne plačuje globo in naj pobežne, kar je mož rade volje storil, hkratu pa je ustrelil karabinjerja Giovannija Gardello. Corti se je medtem lotil drugega karabinjerja, Marina Ghiliani, ter mu iztrgal puško. Ko sta opravila, sta krošnjarja sedla na voz in odhitela. Nekaj mesecev pozneje sta bila oba in contumaciam obsodena na smrt. — Medtem ko je Pastorino izginil, kakor da bi se bil v zemljo udrl, pa je nemška policija v Parizu nedavno aretirala njegovega tovariša. Corti je bil izročen italijanski policiji in te dni se je v Genovi obnovil proces proti njemu. Izmed prič, ki so sodelovale na razpravi pred 22 leti, jih je medtem 8 umrlo, prav tako je umrl karabinjer Ghiliani, ki je bil po usodnem dogodku zblaznel. Corti je bil obsodjen na 10 let čez zaradi poizkusa umora in nasilja proti javnemu organu.

* **Zlate ure so mu padale iz malhe, pa jih ni pobral.** V opoldanskem času sta iz neke urarske delavnice v Milanu stopila dva moška in eden izmed njih je nosil pod pazduho nabito polno aktovko. Ko sta hitela po trotuarju, mu je iz aktovke padla zlata ura z verižico na tla. Kljub temu, da je ura precej zaropotala, se nista okrenila. Eden izmed mimoidočih je moža opomnil, da je izgubil uro in verižico, na njegovo veliko začudenje pa se ta ni zmenil za opomin ali se je vsaj naredil, kakor da ne razume. Da bi popravil vtis, pa je tedaj stopil njegov tovariš in uro pobral. Ljudje, ki so bil priče prizora, so se začudeno spogledovali med seboj. Nekaj korakov nato je iz aktovke spet padla ura. Takrat je ljudem postalo jasno, da imajo dva lopova pred sabo. Ko so ju hoteli zaustaviti, sta neznanca začela bežati vsak na svojo stran. Medtem pa je bil že policijski stražnik opozoren nanju in kmalu nato so prijeli oba. V aktovki so našli 70 dragocenih ur in verižic, ki sta jih moža malo prej izmaknila urarju.

IZ LJUBLJANE

u — Na državni klasični gimnaziji so bili v sredo završeni vsi tečajni izpiti. Uspehi so bili nad vse pričakovane ugodni, kajti izmed 96 kandidatov in kandidatkinj je izdelalo 29 z odlično (3,21%), 93 z dobrim in prav dobrim uspehom (64,73%), dva kandidata imata popravni izpit (2,08%), 1 kandidatinja je pa med izpiti ostopila (1,04%). — Izdelali so: a) oddelku Cristof Zlatka (oprosena ustnega izpita, z odlično), Černe Marjeta, Černe Terezija (opr.), Čizman Mirjam, Grum Marija (opr.), Hudnik Tamara (opr.), Kreč Marija (opr.), Lavrič Draga, Macarol Vera (opr.), Majcen Vidokla, Majcen Zlva, Malovrh Roza (opr.), Osana Marija (opr.), Ostanek Marija (opr.), Plivelč Jolanda, Podgornik Zdenka (opr.), Puppis Nada, Rovšek Pija, Schaubach Krista, Škrlar Nada (opr.), Strgar Milica (opr.), Škrabar Danica (opr.), Trpin Neomi, Trstenjak Marija (opr.), Velikonja Ivana (opr.), Zajc Jadranka; v b) oddelku Gosra Peter, Kovač Ciril, Kovačič Ervin, Pezdire Bogomir, Pire Bogomir (opr.), Pokoren Danijel (opr.), Prebil Vladimir, Siličig Dušan, Uršič Stanislav (opr.), Velikovh Janez, Vodopivec Valentin (opr.), v c) oddelku Arnež Ivan, Hladnik Ignacij, Hojs France, Pipan Anton, Rus France (opr.), Simoneti Henrik, Simovc Slavko, Štepec Boris, Štrancar Marijan, Vene Stojan, Žumer Jože (opr.); v d) oddelku Berce Oton, Bogataj Mihael (opr.), Jevševar Božidar, Jurca Alojzij, Kamsušič Dimitrij (opr.), Kolaric Stanislav, Marinko Peter (opr.), Milnar Cigale Marijan (opr.), Mrlik Janez (opr.), Muster Jože, Sobočan France, Segula Ivan, Šturm Jože, Žiger Nadišlav (opr.), Slova Alojzij (priv.); v d) oddelku Čuber Vekoslav, Glavač Franc, Ilc Alojzij, Jezernik Maksimilijan (opr.), Jež Milan, Kolenc Janez, Kostelec Marko (opr.), Kotušček Jože, Murnik Božidar, Pezdirek Franc, Strle Milan, Škerlj Stanok, Šušteršič Janko, Tergelc Engelbert, Zajec Jože, Zupantič Mirko; v e) oddelku Jacek Ivan, Beganec Ivan, Cankar Jože Goršič Ivan, Groznik Franc, Hübscher Franc (opr.), Jerman Andrej, Mlakar Franc, Novak Bogomir (opr.), Remle Bogomir (opr.), Šinkovec Tit, Zajc Feliks (opr.) in Glinšek Ignacij (priv.). Izpiti je predsedoval min. odposlanec prof. Enrico Damiani.

u — Smrt blage žene. V četrtek 23. t. m. je v 52. letu starosti nenadno preminula na svojem domu v Stožicah, zadeta od srčne kapi, gospa Cvetko Justina, soproga železniškega uradnika v pokopju. Njena nagla smrt je globoko odjeknila v srcih vseh, ki so poznali blago pokojnico. Gospa Cvetkova se je pridno udejstvovala pri mnogih društvi in organizacijah ter jim je s svojim požrtvovalnim delom bila krepka opora. Kot zerna gospodinja je neumorno skrbela za svojo družino, kateri je njena smrt nenadomestljiva izguba. Pogrešali jo bodo tudi mnogi sirovaki, ki jim je rajna mnogokrat neopazno lajšala njih gorje. Želela si je večkrat boljših časov, njena želja pa je ostala neizpolnjena. Ob njeni prerani smrti izrekajo prijatelji in znanici, katerim se pridružujemo tudi mi, soprogu, sinu in bratu svoje iskreno sožalje! Po-

Ustanove za gojence GIL-a

Za šolsko leto 1942/43 so predvideni za prošlice gojence akademij in kolegijev GIL-a sledeči natečaj:

I. Natečaj za podelitev 143 študijskih ustanov, ki bodo takole razdeljene: Vojna akademija Gil-a v Rimu 6, Pomorski kolegij Gil-a v Veneziji 5, Pomorski kolegij Gil-a v Brindisiju 5, Letalski kolegij Gil-a v Forliu 5, Liktorski kolegij Gil-a v Rimu 46, Učiteljski ženski kolegij Gila - v Orvieto 6, Ženski kolegij za dirigentke Gil-a v Firenzi 6, Ženski kolegij za poveljnice Gil-a v Venetu 6, Kolegij za zborne inštruktorje Gil-a v Vicenzi 6, Kolegij za zborne inštruktorke Gil-a v Bergamu 6, Kolegij Gil-a za vojaško specializacijo v Bolzanu 17, Pomorski kolegij Gil-a »Caracciolo« v Sabaudii 17, Kolegij za dirigente in funkcionarje Gil-a v Città di Castello 6, Kolegij za dirigente Gil-a v Rieti 6.

II. Natečaj za 12 študijskih ustanov podeljenih od ustanove »Bruno Mussolini« glavnega poveljstva Gil-a. Ta natečaj bo podeljen sicer z različnimi modalitetami, toda v istem času. Teh 12 študijskih ustanov bo razdeljenih takole: Letalski kolegij Gil-a v Forliu 6, Ženski kolegij za dirigentke Gil-a v Firenzi 1, Kolegij za zborne inštruktorje in inštruktorke Gil-a v Vicenzi 1, Bergamu 2, Ženska akademija Gil-a v Orvieto 1, Akademija Gil-a v Rimu 1, Kolegij za dirigente in upravne funkcionarje Gil-a v Città di Castello 1.

Za pojasnila se je obrniti na Zvezno poveljstvo v Ljubljani, ulica Vittorio Emanuele III. št. 28.

greb blage gospe bo danes v soboto iz hiše žalosti Funktova ulica 23, na pokopališču v Stožicah. Naj ji bo lahka domača zemlja!

u — Poroka. V trnovski cerkvi sta se v ponedeljek poročila g. Evgen Ravnik, notarski pripravnik in gđ. Draga Hočevčar, uradnica. Mlademu paru iskreno čestitamo!

u — Razstava Nikolaja Pirmata in Rajka Slapernika v spodnji in zgornji dvorani Oberselove galerije na Gosposveti cesti je odprta samo še danes in jutri ob 9. do 12.30 in ob 15. do 18.30. Ker razstavi ne bosta več podeljani in bosta v nedeljo zatvorjeni, naj nihče ne odlašaj z obiskom.

u — Sprejemni izpiti za 1. razred gimnazije. Tečaj za pripravo iz vseh predmetov (slovenščina, računstvo, zgodovina, zemljepis, prirodopis, risanje) se neprekinjeno začne 27. t. m. Prijavljanje dnevno ob 9. do 12., Trgovski dom, pritrilec, Gregorčičeva 27.

u — Odjave odsotnih za meso. Vsak družinski glavar mora takoj na mestnem preskrbovalnem uradu v sobi št. 3 v II. nadstropju Mestnega doma objaviti za dobivanje mesa vsakega odsotnega člana družine. Stranke morajo prinesiti s seboj svojo mesarsko knjižico, kamor urad potrdi odjavo, ker odjava mesa lahko opravi edino mestni preskrbovalni urad. Kdor odsotnih družinskih članov na mestnem preskrbovalnem uradu ne bo objavil za meso, bo izgubil pravico za dobivanje mesa za vso družino. Dovoljenja za zamenjavo mesarja dobe na mestnem preskrbovalnem uradu samo vsak mesec prvi ponedeljek in torek po 10. v mesecu izključno le one osebe, ki predložijo potrdilo anagrafskega urada o preselitvi.

u — Z dostavljanjem živiliških nakaznic za avgust je mestni preskrbovalni urad že prišel, tako da bodo najprej nakaznice on, ki stanujejo po ulicah z začetno črko A ter tako dalje po abecedni. Vsak naj priloži denar in glavo majske živilske nakaznice. Spet opozarjamo, da mora vsak družinski poglavar, ko vrne dostavljalcu živilsko nakaznico za odsotnega družinskega člana, to zapisati v za to posebej določen prostor na potrdilu, kjer potrdi prejem živilske nakaznice.

u — Bolniki, ki so mestnemu preskrbovalnemu uradu s predpisanimi zdravniškimi sprejemali oddali prošnje za dodatek mesa, naj se javijo v dvorani Mestnega doma.

u — Mestnim revežem poklanja 150 lir osebje Narodne banke namesto venca na kreste pokojnega Iv. Košenine.

Naše gledališče

D R A M A

Petek, 24. ob 15.: Kralj na Betajnovi. Izven. Zelo nizkane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 25. julija: Zaprtlo.

Nedelja 26. julija ob 17.30: Učiteljica. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi.« Drama v treh dejanjih. Igrali bodo: Kantor — Pavle Kovič, Hana — Gorinskova Francka — Kraljeva, Nina — Simčičeva Krnec — Kosič, Maks — Vi Skrbinšek župnik — Jože Kovič, Bernot — Nakrst sodnik — Gorinšek, njegova žena — Kovičeva, Lužarica — Starčeva, oskrbnik — Koluta, kmetje: Brezigar, Gale, Blaž, Raztresen. Verdonik in Podgoršek Režiser: Jože Kovič.

O P E R A

Petek, 24. ob 17.: Krišpin in njegova botra. Red Četrtek.

Sobota 25. julija ob 17.: La Boheme. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenčeve. Cene od 24 lir navzdol.

Nedelja 26. julija ob 17.: Trubadur. Red B.

Abonente reda Četrtek opozarjamo, da bodo imeli tokrat izjemoma v petek predstavo opere bratov Riccijev »Krišpin in njegova botra« v zasedbi: Krišpin — Primožič, Mirabolan — Anžlovar, Fabrizio — Janko, Asdrubale — Zupan, Contino — Lipušček, Bortolo — Simončič, Aneta — Mlejnikova, botra — Golobova, Lizetta — Polajnarjeva. Dirigent: Anton Neffat, režiser: Robert Primožič, zborovodja: Rado Simoniti Inscenacija po zamisli režiserja Primožiča.

Gostovanje Zlate Gjungenčeve. V soboto bo gostovala v partiji Mimi v Pucinijevi operi »La Boheme« Zlata Gjungenčeva. Ostala zasedba je naslednja: Rudolf — Lipušček, Marcel — Janko, Musetta — Polajnarjeva, Schauard — Dolničar, Collin — Betetto, Benoist — Zupan Alcindar — Anžlovar, Parnipol — Kristančič, Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

u — Namesto venca na grob g. Košenine daruje Miha Hafner 100 lir za mestne reveže.

u — Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Debeljak Gvido, Bleiweisova cesta 62/1, telefon 27-29.

u — Nesreče. Ivana Ogrina, 49 letnega delavca iz Ljubljane, je konj ugriznil v levo. Pri delu na polju se je sunil v trebuh 49 letni posestnik Ivan Kogovšek iz Ljubljane in se resno poškodoval. Martin Illovar, 44 letni kovač iz Device Marije v Polju, ima poškodovano desno oko. Pri igri je padel in si zlomil levo 11 letni sin krojaškega mojstra Jože Odar iz Ljubljane. Ponesrečeni se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Z Goreniskega

Direktna zveza Celovec—Berlin. Prihodnje dni bo otvorena direktna zveza z brzovlakom Celovec—Berlin. Iz Celovca bo vlak odhajal ob 15.05 s prihodom v Berlin ob 8.31, iz Berlina pa se vračal ob 21.20 in bo prihajal v Celovec ob 16.18.

Jurij Nanut poškodovan podlegel. Pred dnevi smo poročali o nezgodi 8 letnega stavbenkovega sina Jurija Nanuta iz Kranja, ki ga je tik pred mestom povozil avtomobilist. Deček je v bolnišnici podlegel poškodbam. Pri tej priliki listi opozarjajo, naj starši in vzgojitelji pazijo na otroke, obenem pa naj jih pouče, kako se je treba ravnavati na cestah. Število prometnih nezgod je zadnji čas, odkar je motorizirani promet na cestah znatno narasel, v resnici veliko.

S Spodnje štajerske

Prvi spodnještajerski rekruti odhajajo. V torek 21. julija so se poslavljali od Ptujja prvi rekrute nemške vojske iz Spodnje štajerske, v sredo pa so se prvi rekrute poslovlili od Maribora. Odnos prvih vojakov iz Spodnje štajerske v vojašnice je bil, razume se, nadvse praznični dogodek, ki so mu prisostvovali tudi ugledni predstavniki vojske, Domovinske zveze in državne uprave. Pri tej priliki je imel zvezni vodja Franc Steindl v Mariboru pomembne nagovor, v katerem je rekrute spominjal hrabrih činov njihovih očetov, ki so se izkazovali na vseh frontah v prvi svetovni vojni. Dolžnost prav vseh spodnještajerskih mladenčev je, da sledijo njihovemu zgledu, da služijo kot hrabri nemški vojaki s tovariši iz vseh dežel rajna in se borijo do končne zmage. Na koncu jim je polkovnik Westphal izrazil svoje najboljše želje na pot.

Kup nesreč. V mariborsko bolnišnico so pripeljali 22 letnega delavca Jožeta Horjaka, ki se je v nedeljo nevarno opeknel. Avtomobilist je na cesti podir 7 letno Marjijo Vogrinčevco s Teznega in ji prizadejal hudo poškodbo na glavi. Jožef Zagovec, 67 letni delavec s Pobrežja, je v Mariboru padel s tovornega avtomobila in se precej potkolkel po glavi. Med delom se je 17 letni mesarski vajenec Rudolf Veselič močno urezal v roko, 17 letni mizarski vajenec Franc Žumer pa si je pri delu poškodoval desno roko. — Kadar sadje dozori, je sicer precej veselo na kmetih, med obiranjem pa so pogosto nesreče. Pri Sv. Juriju v Slov. goricah je z drevesa padla 23 letna posestnikova žena Marija Knuplezeva in si zlomila nogo. V neki mariborski tovarni si je 30 letni delavec Franc Mihelak s Teznega pri delu zlomil nogo. Vsi poškodovanci se lečijo v mariborski bolnišnici.

Ljudsko gibanje. V Ptujtu so pretekli teden zabeležili 16 rojstev, 1 poroko in 4 smrtna primere. Umrli so 58 letni Anton Kolaric iz Zg. Velovlaka, 29 letna Marjeta Gečeva iz Budine in Franc Gonza. V Slovenji vasi je umrla 69 letna Terezija Sadinova.

Iz Hrvatske

»Kaj smo objubili Poglavinu in domovini?« Državni poročevalski in propagandni urad bo v kratkem izdal knjigo z naslovom »Kaj smo objubili Poglavinu in domovini?« V knjigi bo zabeleženo vse, kar so društva, ustanove, občine, podjetja in oblastva na prvo obletnico NDH sklenili storiti kot spomin na ta narodni praznik. Knjiga bo stala 100 kun.

Nemška umetnostna razstava v Zagrebu. Dne 22. t. m. je bila v Strossmayerjevi galeriji v Zagrebu odprta nova nemška umetnostna razstava pod naslovom »Nemški umetniki doživljajo vojno«. Razstavljenih je 200 slik. Poleg del nemških umetnikov je razstavljenih tudi 32 slik hrvatskih slikarjev, ki predstavljajo vojne motive.

Monografije hrvatskih mest. Ker imajo le maloštevilna hrvatska mesta svoje opise in vodiče, o drugih pa sploh manjkajo tiskani podatki, se je državna bibliografska zaloga odločila izdati monografije vseh večjih hrvatskih mest. Priprave so že v teku.

Društvo hrvatskih književnikov obnovljeno. S posebno odredbo je bilo znova priključeno v življenje Društvo hrvatskih književnikov. Za predsednika društva je bil izvoljen hrvatski poslanik v Berlinu dr. Mile Budak.

Velik uspeh zadružništva. Brčki okraj je znan širom Evrope po svojih silvah. Proizvajalci so ustanovili osrednjo sadjarsko zadružno, ki je dosegla lepe uspehe. Lani avgusta je začela z delom in je v kratkem času do letošnjega aprila imela že preko polmilion čistega dobička. Zadruža bo razširila svoje delovanje na vse južno področje Hrvatske.

Vedno več radijskih naročnikov. Po najnovejših statističnih podatkih je danes na področju Nezavisne Države Hrvatske 63.000 radijskih naročnikov. Na področju zagrebškega poštnega ravnateljstva odpa- de 54.500, na področje sarajevskega ravnateljstva 7.406 in na področje ravnateljstva v Makarski 1.523 naročnikov. Preteklo leto je imelo zagrebško ravnateljstvo samo 35.000 naročnikov, ravnateljstvo v Sarajevu 4.531, pošto ravnateljstvo v Makarski pa 1.489.

Zdravstveno skrbstvo v Bosni. Minilo je leto dni, odkar je bil ustanovljen zavod za poljanje endemičnega sifilisa v Banjaluci. V tem času je bilo pregledanih nad 30.000 oseb, injekcije pa je prejelo nad 45.000 bolnikov. Zdravniki, zdravstveni pomočniki in drugo pomožno osebje so po poročilih hrvatskih listov popolnoma izpolnili svojo nalogo pri zatiranju nevarne spolne bolezni.

Iz Srbije

Turški častniki v Beogradu. Skupina turških častnikov se je na poti v Nemčijo za nekaj časa ustavila tudi v Beogradu.

Ustanovitev gospodarske policije. V Srbiji je bila ustanovljena gospodarska policija, ki bo nadzorovala vse gospodarsko življenje, od proizvajalcev do potrošnikov.

Pesmi s fronte. Beograjski nemški dnevnik poroča, da pošiljajo radijski postaji v Beogradu nemški vojaki z vseh front vedno več vojaških pesmi in koračnic. Izmed nad 1000 vposlanih pesmi in koračnic bodo izbrali nekaj najboljših, ki jih bo potem beograjski radio oddaljal v določenih urah. Prva oddaja je bila pretekli nedeljo.

Potniški parniki bodo od 19. t. m. po sporočilu komisarja za rečni promet obratovali na progi Beograd — Veliko Gradiste vsak dan razen v ponedeljek in sredo.

Domače surovine za tekstilno industrijo. Pred zlomom Jugoslavije je bila v Srbiji tekstilna industrija razvita v Beogradu, v okolici Niša, Paračina in Leskovca, nekaj tudi v Banatu, zlasti v Pančevu. Bilo je 21 predilnic z 68.820 vreteni, 35 tkalnic z 3071 tkalnimi stroji in 17 raznih krotač z 966 stroji na ozemlju Srbije, 3 predilnice z 14.308 vreteni, 15 tkalnic z 138 stroji in 2 predilnice z 192 stroji v Banatu. Zaradi vojne je vsa ta industrija zaradi pomanjkanja surovin prišla v velike težave. Izračunali so v okviru načrta za načrtno povzligo kmetijstva, da bi okrog 3 milijone ovac, kolikor jih gojita Srbija in Banat, moglo poleg kritja domače potrebe kmetovalcev dati tudi industriji okrog 2.250.000 kilogramov volne, kar bi približno zadostovalo. Zato je ministrski svet predpustil uredbo o zbiranju, odvzemu in predaji ovčje volne za enkrat na ozemlju Srbije. Določeni so točni roki za striženje volne. Najmanj po 1 kg od vsake ovce morajo kmetovalci oddati tvečnikom, ki so za odvzem volne od vlade določene. Okrajni glavarji so odgovorni za točno izvrševanje uredbe.

Valjevski cigani. V Valjevu se nahaja kakor po vseh srbskih mestih mnogo ciginov. Vendar se ti cigani precej razlikujejo od pojma, ki ga imamo v Sloveniji običajno o ciganih. Vsi, moški in ženske, delajo: zelo mnogo jih je godbenikov in skoro vsi večji orkestri v mestu so njihovi (večina vojaške godbe 5. polka iz Valjeva je n. pr. bila sestavljena iz valjevskih ciginov), opravljajo vsa mogoča cestna in težaška dela, žene in dekleta so pa perice in čistilke pri valjevskih meščanih. Ciganke so znane kot zelo snažne perice in zelo lepo čistijo sobe. Ti ljudje so tudi pošteni. Niso več nomadi, ampak stalno živijo v enem kraju. V Valjevu jih je 86 družin, ki imajo skupno 306 družinskih pripadnikov. Nasprotno oblastem jih zastopa njihov župan oz. »kmet«, ki ima veliko oblast in je upoštevan človek. V zadnjem času so dobili vsi cigani od občine posebna potrdila, v katerih izjavlja občina, da so njeni občani, da so njih predniki živeli na ozemlju Srbije že od najmanj 1850. leta in da so srbsko-pravoslavne vere. Tudi v ostalih krajih valjevske okolice je mnogo ciginov. Zelo mnogo jih je tudi v srezih tamnavskem (Ub) in kolubarskem (Mionica) in valjevskem okrožju.

Oslajeno

kondenzirano mleko

Zaradi pomanjkanja svežega mleka prebivalci večjih mest vedno bolj uporabljajo suho in kondenzirano mleko. Zlasti kondenzirano mleko je dragoceno nadomestilo za sveže mleko. V resnici kondenzirano mleko ni surogat ali nadomestek za naravno mleko, temveč je naravno mleko, ki se v posebnem postopku kondenzira in usposobi za trajnejšo uporabljanje. Vsi vemo, da se sveže mleko kaj hitro pokvari. Mlekarne ga morajo zlasti v poletnem času pasteurizirati (se segrevanjem na 70°) ali pa sterilizirati (se segrevanjem na nad 100°), da se v mleku zamoriijo klice, ki povzročajo kisanje. Na ta način ostane sladko mleko uporabljivo dva do tri dni. Ako pa naj mleko še za več časa ohrani sposobnost za uporabo, je treba poleg uničenja klic odstraniti iz njega odvisno vodo, da dobimo kondenzirano mleko ali pa suho mleko v obliki mlečnega prahu.

Kondenzirano mleko je oslajeno ali pa neoslajeno. Oslajeno kondenzirano mleko se pripravljata takole: Odbrano, sveže in zdravo mleko se segreje in kratko prekuha pri vročini 95°-120°; potem se doda 1

SPORT

Šport ni škodljiv za srce

Narava sama skrbi, da sportnikovo telo lahko prenaša večje napore od povprečnega človeka

Znani nemški sportni zdravnik dr. Herbert Reindell iz Freiburga se je nekoč povzpelo do zanimive trditve, da imajo nekateri skupine sportnikov, predvsem kolesarji, tekači na dolge proge in smučarji na velike daljave, vsi do zadnjega povečana srca, in sicer neprimerno bolj kakor bi se lahko računalo glede na njihovo višino, telesno težo in rast mišičja. Ta zdravnik utemeljuje to svoje stališče takole:

»Nekateri sportniki imajo nenavadno veliko srce. Ker se tako veliko srce smatra kot bolezenski pojav, vidijo mnogi v sportu stalno nevarnost za zdravje posameznikov in celote. To mnenje pa v isti sapi pobijajo raziskovanja številnih nemških učenjakov. Pregledal sem dokazno preko 800 sportnikov, med njimi tudi nemške in evropske prvake ter zmagovalce na najtežjih sportnih tekmah kakor so samo na olimpijadih, ki se jim je v teku dolgih let ogromnih sportnih naporov povečalo srce. Pri teh pregledih sem ugotovil, da to povečanje srca na primer pri skakalcih v daljino ali pri tekačih na kratke proge ni bilo tako očitno, kakor pri sportnikih, ki morajo pri svojem udejstvovanju več zahtevati od srčne mišice. Statistika je pokazala, da imajo kolesarji največje, skakalci in tekači na kratke proge pa najmanjše srce.

Zanimivo je pri vsem tem, da tako povečano srce, kadar miruje, deluje mnogo šibkeje kakor srce povprečnega človeka. Medtem ko ima n. pr. normalno srce okrog 70 utripov v minuti, sem pri srcu sportnikov v enakem stanju ugotovil samo 40

do 50 utripov, pri nekem olimpijskem borcu pa celo samo 28. Iz tega se mora sklepati, da srce sportnika, kadar miruje, skoraj počiva in se štedi ter zbira določene količine krvi, da bi z njimi lahko ob svojem času premagalo čim večje napore. Vse dozdaj pa se še ni posrečilo ugotoviti, kje so prav za prav vzroki, da imajo sportniki povečano srce.

Tudi sporno vprašanje, kako sport vpliva na srce, še ni rešeno brez ugovorov in strokovnih spornosti. Da bi lahko odgovorila na to vprašanje se je sportno zdravniška veda lotila pregleda velikega števila najbolj znanih in najbolj uspešnih sportnikov, da bi pri njih zasledila, kako se je dalje razvijalo stanje njihovega srca. Ze po dosedanjih preiskavah se lahko trdi z vso gotovostjo, da so sode o škodljivosti takih posledic na splošno pretirane. Ugotovitve so pokazale celo, da se srce, brž ko sportnik preneha z naporom, spet vrne v svojo normalno velikost. Znan mi je primer nekega kolesarja, ki je imel, ko je bil sredi najbolj agilnega dela na terenu, izredno veliko sportno srce, pozneje pa se je srce zmanjšalo za 2,5 cm. Podobne rezultate so dali tudi pregledi nekdanjih tekmovalcev v deseterboju, pri katerih se je srce zmanjšalo za 2 cm, čeprav se je telesna teža pri teh ljudeh v zadnjih 20 letih povečala za celih 15 kg. Dolgoletna sportna delavnost lahko torej povzroči spremembe na srcu, kar pa še nikakor ni bolezenski pojav, temveč samo smotrna prilagoditev srca na povečani telesni napor, ki ga zahteva sport.

V nekaj vrstah

Iz portugalskih virov so prišli v javnost izidi, ki so bili doseženi na nedavnem ameriškem atletskem prvenstvu. V naslednjem navajamo samo glavne izide v številkah (imena so ameriška in jih je težko čitati, še teže pa si jih je zapomniti), iz katerih se da posneti, da so ameriški atleti še zmerom krepki v rokah in nogah. Kar pogledate si te le dosežene znamenke: 100 metrov 10.5, na 200 m 20.9, na 400 m 46.7, na 800 m 1:50.2, na 1500 m 3:50.2, na 5000 m 14:39.7, na 10.000 m 32:38.2, na 110 m z zaprekami 14.1, na 400 m z zaprekami 52, na 3000 m z zaprekami 9:16.5, v skoku v daljino 7.39, v skoku v višino 2.01, ob palici

4.63, v disku 50.85, v krogli 16.36, in v kladivu 52.95. Kratka pripomba ugotavlja, da je Warmerdamu malo zmanjkalo, da ni s palico preskočil 4.80 m.

Italijanske teniste igralke so bile pretekli teden sprejete pri državnem sportnem vodji NDH Mišku Zebiću. Ekipo je vodil zaupnik ljubljanskega CONI-a g. Buratti, ki je v imenu italijanskega sportnega odposlanstva izrazil svoje navdušenje nad prestolnico najmlajše države nove Evrope in nad pozornostjo, ki so je bili deležni italijanski sportniki v Zagrebu. Sprejem je potekel v znamenju globokega prijateljstva, ki veže hrvatski in italijanski narod in se zmerom vidneje pogloblja tudi na sportnih terenih.

Preskrba Rusije z vojnimi gradivom

Sedanja vojna se je razvila v borbo za obdržanje prometnih in preskrbovalnih zvez in potov in prav na tem področju prihajajo osovinske sile do polnega izraza. Danes so v nesporni prednosti v vodah Sredozemlja in so na najboljšem potu, da zavladajo tudi na morjih daljnega severa. Od varne plovbe po teh morjih direktno zavisi pomoč Anglije in Amerike. Sovjetski Rusiji, ki se samo z njuno pomočjo lahko obdrži v vojni. Po izgubi vsega ogromnega materiala, ki ga je Sovjetska zveza do sledi izgubila v vojni, in potem ko je morala zapustiti svoja najboljša industrijska in rudarska središča, se lahko Rusija vzdrži na bojišču samo z izdatno anglosaško pomočjo, ki pa je iz dneva v dan bolj problematična.

Za časa preteklih svetovne vojne je leta 1916/17 prihajalo 57% vsega ruskega vojnega materiala preko pristanišča v Arhangelsku, medtem ko se ta važna luka v sedanji borbi skoraj ne omenja. Temu ni toliko vzrok dejstvo, da je pristanišče dober del leta zamrznjeno kajti dobri ruski ledolomilci in organizacija njihove službe so bili vedno sposobni vzdrževati promet kolikor nemško zračno orožje, ki je zdaj onemogočilo takšno vzdrževanje prometa, ker so ladje, ki s pomočjo ledolomilcev le počasi napredujejo, kakor da so takoj po poteku lanskega poletja popolnoma opustili plovbo v Arhangelsk, zato pa ukrenili vse, kar je bilo mogoče, za zavarovanje druge in edine še preostale poti, po kateri prihaja Rusiji pomoč iz Anglije in Amerike-morske zveze z Murmanskom.

Razen dobro organizirane obrambe proti zračnim napadom je prišla Anglosasom in Sovjetom zelo prav dolga polarna noč, ki v oni krajih traja skoraj neprekinjeno od 27. novembra do 17. januarja, v nekaterih severnih predelih pa še celo dalje. Vse ta čas je bila borba proti sovražnemu brodogovju na področju med Islandom, Spitzbergom in Severnim tečajem zelo težavna. Poigro noči in stalne megle, s katero je pokrito morje, je bilo odločilno tudi dejstvo, da je anglosaška pomoč prihajala z velikimi prekoceanskimi parniki, ki so jih varovala večje vojne ladje, ki laže prenašajo slabe vremenske razmere na severnih morjih.

NIVA IN MIKI

Spet je srđito zavijtil gorjačo, in spet je bilo zaman. To pot ga je rešil samo slučaj: veriga se je zamotala, in Miki se je prevrnil, baš tisti mah, ko je njegova vroča sapa dosegla lovčovo vratno žilo. Telebnil je na bok, a preden se je utegnil pobrati, mu je padla gorjača z vso silo na glavo. Svet okrog njega se je stemnil, moč ga je zapustila. Kakor mrtev je ležal in slišal nad seboj sigajoči, zmago-slavni glas človeške zveri. Kajti Le Beau, čeprav je imel črno srce, vendar ni mogel udržati radostnega vriska, ki je bil prav za prav zahvalna molitev za to, da je bil zmagal v tem boju in ušel smrti — baš za toliko, kolikor je veriga debela.

XVII.

Naneta, Jacquesova žena, je pozno popoldne zagledala svojega moža na parobku gozda; vračal se je z obhoda in vlekel nekaj po snegu za seboj.

Odkar ji je bil pravil o dvijem psu, je čutila na dnu srca skrito usmiljenje z živaljo. Preden je prišel drugi otrok, je imela psa, ki ga je zelo ljubila in ki mu je izkazovala morda edino iskreno nagnjenje v vsem času svojega nesrečnega zakonca. Le Beau ji ga je bil zapodil po nekaj mesecih tolikanj okrutnega ravnanja, da je malo manjkalo, pa bi bila sama začela prigovarjati živali, naj se vrne v prostost. Zato je zdaj na tihem želela, da bi pes, ki krade iz pasti, ušel pogubi.

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.

medtem ko je bilo 28 parnikov težko poškodovanih da so se kasneje potopili na razburkanem morju.

Da bi se izognili hudim izgubam ladij in vojnega materiala, so začeli anglosaški transporti v zadnjem času prihajati po skrajni severni poti, kjer jim neprestane megle omogočajo uspešnejše skrivanje pred nemškimi letali. Kako zelo so se zmahtili, ko so mislili, da bodo tam kolikor toliko varno pluli, je dokazalo pred dnevi popolno uničenje velikega konvoja, sestojčega iz 38 ladij. Razen tega potrebujejo ladje zaradi daljše severne poti mnogo več časa in pogonskih sredstev. Stalna nevarnost za plovbo v severnih morjih so tudi velike ledene gore, ki velik del 2000 morskih milj dolge poti med Londonom in Murmanskom ogražajo plovbo.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 25. JULIJA 1942-XX

7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Prijubljene pesmi 8. Napoved časa — poročila v italijanski. 12.20 Kvarter harmonik Bojognessa. 12.40 Koncert komornega zbora. vo di dirigent D. M. Sijanec. 13. Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20 Lepe pesmi od večeraj in danes — orkester vodi dirigent Angelini. 14. Poročila v italijanski. 14.15 Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Sijanec — lahka glasba. 14.45 Poročila v italijanski. 15. Pokrajinski vestnik. 17.10 Nove plošče »Cetra«. 17.55 Habjan Albina: Reševanje utopljenca in obešenca — predavanje za gospodinjstvo. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Valček. 20. Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40 Vojaške pesmi. 20.45 Lirična prireditve družbe EIAR: »Njivica«, opera v 5 dejanjih — spisal C. Goldoni, ugalsbil Ermanno Wolf Ferrari V odmoru: Predavanje v slovenščini. Zanimivosti v slovenščini. Po operi: Poročila v italijanski.

Drobne zanimivosti

Milijoni mušice so napadli Kočanj. Zadržni smo poročali o strahotnem neurju, ki je napadlo nekatere danske pokrajine s Kočanjem vred. A komaj se je neurje odtoklo, je dansko prestolnico obiskala nova nenavadna nadloga. Iz parkov in gozdov v okolici se je usula nad mesto ogromna množica drobnih mušic. Bilo jih je na milijone in milijarde, da so čeli črni oblaki plaval nad ulicami in trg. Neprijetni mrčes je skozi okna in vrata udiral v stanovanja ter nadlegoval in pikal ljudi. Naval mušic je bil tolikšen, da je po trgovinah, lokalih in delavnicah motil obrat, povzročil pa je tudi celo vrsto manjših incidentov v uličnem prometu. Mušice so kolesarje pikale v ušesa in oči, da so zmedeni za nekaj trenutkov odkakovali s svojih vozil, šoferji so morali zaustavljati svoje avtomobile. Mesto bi se najbrž ne bilo izlepa odkrivalo neprijetnih gostov, če se ga ne bil ponoči usmili silen naliv, ki je mušice pregnal.

Smrt čudasha bogataša. Kaj je dovedlo pred tremi leti nekega premožnega Portugalcu do tega, da je vse svoje premoženje razdelil in se potem podal v samoto, je neznan. Umaknil se je v oddaljen gozd in živel tam tri leta. Le včasih je prišel v vas in si izprosil živil. Z ljudmi ni hotel imeti drugače nobenega opravka. Pred kratkim je zbolel za pljučnico in umrl.

Amundsenovo steklenico s konjakom so ukradli iz muzeja. Iz Osla poročajo o nenavadni tatvini. Nek prijatelj alkohola je ukradel iz muzeja steklenico konjaka, ki jo je znanemu polarnemu raziskovalcu Amundsenu podaril norveški trgovec v Argentini don Pedro Christoffersen.

Mali oglasi

Službo dobi

Heseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 5.—

Hotelskega slugo

večega svojega posla, sprejme Hotel Strukelj, 9723-1

Prodaj

Heseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 5.—

Parkete

hrastove in bukovne dobavlja Jos. R. PUH, Ljubljana, Gradaška ulica 22, telefon 25-13, 114-6

Prodaj

Pfaff šivalni stroj krojaški, Pfaff šivalni stroj gospodinjstvi, pogreznjiv, nov. Jeršan, Bežigrad 14-1, 9730-6

Zimo za modroce

vseh kvalitete, kupite najugodnejše pri »Zima«, Jager Milan, Prva ljubljanska mehanična predilnica, trgovina Sv. Petra cesta 17, tel. 20-42, predilnica Pužine, telefon 20-45, J-102-6

Živali

Heseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 5.—

Prodaj

plemensko kravo, dobro mlekarico, s telikom. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Muralerica«, 9710-27

Kozo mlekarico

prodaj. Kladezna ul. 8, 9718-27

Lokali

Heseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 5.—

Kupim

trgovino ali obrt v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovina ali obrt«, 9720-19

Iščem

enodelni ali dvodelni prostor, po možnosti s plinom, za izdelavo bonbonov. Naslov: Mlekarna »Vladukta«, Šmartinska cesta 24, 9740-19

Posest

Heseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 5.—

Kupim

industrijski kompleks v izmeri cca. 10.000 m² ali stavbo z industrijskim kompleksom v Ljubljani ali okolici. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kompleks-Stavba«, 9716-20

Njivo

ca. 3000 m², ugodno prodaj blizu mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 9698-20

Sobo odda

Heseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 5.—

Sobo

primerno za skladišče, oddam. Einspillerjeva 15, 9734-23

Lepo opremljeno

sobo v sredini mesta, solčno, s posebnim vhodom in souporabo kopalnice, oddam oficirju ali višjemu uradniku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »15. avgust«, 9713-23

V »JUTRU«

Inserati v „Jutru“ imajo velik uspeh

KRALJEVO MNENJE

V družbi francoskih častnikov se je govorilo o kardinalu Rohanu. V družbi je bil tudi kralj Friderik Veliki. Mirno je poslušal mnenje vseh, potem se je pa oglašil še on, rekoč:

— Jaz bi smatral kardinala Rohana za najpametnejšega moža Francije, če bi se mu posrečilo prepričati svet, da je tepec.

Umrla je v cvetu mladosti gospodična

Bogomila Bonifer

gospodinjstva pomočnica

iz Oselce pri Stični.

Pogreb je danes, v soboto 25. t. m. ob 18. uri na Viču.

Zgornja Šiška, dne 24. julija 1942.

ŽALUJOČI OSTALI

Po dolgi mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljubljena soproga, dobra mamica, stara mamica in tašča, gospa

Stanič Helena roj. Sovič

soproga poštnega poduradnika v pokoju

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, dne 26. julija 1942, ob pol 4. uri popoldne z Žal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 24. julija 1942.

Žalujejoči:

ANTON, soprog; ERNEST, BERIVOJ, sinova; rodbini KOZELJ, KUMP; FRIDA SOMER, nečakinja; TATJANA, NATAŠA, vnukinji.

Za vedno nas je zapustil naš predragi soprog, skrbni oče, stari oče, stric, bratranec, tast in svak, gospod

Kramaršič Ernest

davčni kontrolor v pokoju

K večnemu počitku ga bomo spremili v nedeljo, dne 26. julija 1942, ob pol 5. uri popoldne z Žal, kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, JESENICE, dne 24. julija 1942.

Žalujejoči: MARIJA, soproga; ERNA, HUGO, MAJDA, otroci — in ostalo sorodstvo.

Umrla nam je dobra žena, mamica in hčerka

Sitar Anica roj. Pekle

Pogreb je danes, v soboto 25. t. m. ob 18. uri na Viču.

Zgornja Šiška, dne 24. julija 1942.

Žalujejoči ostali